

Møteinnkalling - Kontrollutvalget i Meråker kommune

Arkivsak:

Møtedato/tid: 21.11.2018 Kl 09:00

Møtested: Meråker Skole

Møtedeltakere:

Bjørn Madslangrud

Maria Weronica Økdal

John Magnar Høiseth

Forfall:

Andre møtende:

Paul Ivar Stenstuen

Rådmann

Rektor

Kopi:

Ordfører, rådmann og revisor

Møtet avvikles for åpne dører, i tråd med kommuneloven § 31.

Eventuelle forfall, eller spørsmål om habilitet, meldes til Konsek Trøndelag IKS

v/Paul Stenstuen på telefon 900 39 065, eller e-post: paul.ivar.stenstuen@konsek.no

Varamedlemmer møter etter nærmere innkalling.

Trondheim/Steinkjer, 14.11.2018

Bjørn Madslangrud (sign.)

Leder av kontrollutvalget

Paul Stenstuen

Seniorrådgiver, Konsek

Trøndelag

Sakliste

Saksnr.	Sakstittel
30/18	Referatsaker
31/18	Besøk ved Meråker skole
32/18	Orientering fra rådmannen vedrørende sektor oppvekst
33/18	Prioritering vedrørende forvaltningsrevisjon - Utsatt sak
34/18	Statusrapport vedrørende regnskapsrevisjon 2018
35/18	Kontrollutvalgets årsplan / møteplan for 2019
36/18	Eventuelt
37/18	Godkjenning av møteprotokoll

Referatsaker

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Meråker kommune

Møtedato

21.11.2018

Saknr

30/18

Saksbehandler Paul Ivar Stenstuen

Arkivkode FE - 033, TI - &17

Arkivsaknr 18/492 - 1

Kontrollutvalgssekretariatets innstilling

Referatsakene tas til orientering.

Vedlegg

Fylkesmannens tilsynsrapport - Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen

Saksutredning

Følgende referatsaker vil bli presentert i møtet:

1. Fylkesmannens tilsynsrapport - Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen
2. Kontrollutvalgskonferansen 2019 - NKRF

Meråker kommune
v/ rådmannen
7530 Meråker

TILSYNSRAPPORT

Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen

Meråker kommune - Meråker skole

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	3
2. Om tilsynet med Meråker kommune – Meråker skole.....	3
2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler.....	3
2.2 Tema for tilsynet.....	3
2.3 Om gjennomføringen av tilsynet	4
3. Skolens arbeid med opplæringen i fag	4
3.1 Rettslige krav	4
3.2 Fylkesmannens undersøkelser, vurderinger og konklusjoner	6
4. Undervisvurdering for å øke elevens læringsutbytte	11
4.1 Rettslige krav	11
4.2 Fylkesmannens undersøkelser, vurderinger og konklusjoner.....	13
5. Undervisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning	18
5.1 Rettslige krav	18
5.2 Fylkesmannens undersøkelser, vurderinger og konklusjoner.....	19
6. Vurdering av behov for særskilt språkopplæring	21
6.1 Rettslige krav	21
6.2 Fylkesmannens undersøkelser, vurderinger og konklusjoner.....	21
7. System for å vurdere og følge opp at kravene blir etterlevd	23
7.1 Rettslige krav	23
7.2 Fylkesmannens undersøkelser, vurderinger og konklusjoner.....	24
8. Frist for retting av brudd på regelverket	28

1. Innledning

Tema og formål

Temaet for tilsynet er rettet mot skolens kjernevirksomhet; skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen. Formålet med tilsynet er å bidra til at alle elever får et godt utbytte av opplæringen.

Felles nasjonalt tilsyn 2014-17 handler om skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen og består av tre områder for tilsyn: Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen (som denne rapporten omhandler), forvaltningskompetanse og skolebasert vurdering.

Det er skoleeier som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir overholdt, jf. opplæringsloven § 13-10 første ledd. Skoleeier er derfor adressat for denne tilsynsrapporten.

Avdekkede brudd på regelverket

Det ble avdekket 5 regelverksbrudd i tilsynet. Meråker skole har i brev av 2.5.17 gitt tilbakemelding om at de er enig i Fylkesmannens tolkninger og konklusjoner. De redegjør også for hvordan de vil starte arbeidet med retteprosessen. Tilbakemeldingen endrer ikke våre konklusjoner i denne rapporten.

Dette er en endelig rapport som inneholder konklusjoner om brudd på regelverket. Kommuneloven § 60 d sier at kommunen skal få en rimelig frist til å rette disse, før pålegg blir gitt. Kommunen skal, innen den gitte fristen, sende erklæring med nødvendig dokumentasjon når de lovstridige forholdene er rettet. Dersom Fylkesmannen godtgjør at praksis er rettet, så avsluttes tilsynet da. Hvis ikke, vil det på det tidspunktet bli gitt pålegg. Da settes en endelig frist for retting.

2. Om tilsynet med Meråker kommune – Meråker skole

2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler

Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kap. 10 A. Fylkesmannens tilsyn på opplæringsområdet er lovlig tilsyn jf. kommuneloven § 60 b. Fylkesmannens tilsyn skal skje i samsvar med forvaltningsrettens regler for dette.

I de tilfeller Fylkesmannen konkluderer med at et rettslig krav ikke er oppfylt, betegnes dette som brudd på regelverket, uavhengig av om det er opplæringsloven eller forskrifter fastsatt i medhold av denne, som er brutt.

2.2 Tema for tilsynet

Hovedpunkter i tilsynet er:

- Skolens arbeid med opplæringen i fag
- Undervisvurdering for å øke elevenes læringsutbytte

- Undervisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning
- Vurdering av behov for særskilt språkopplæring
- Skoleeiers system for å vurdere og følge opp at kravene blir etterlevd

I tilsynet vurderer vi om elevene får dette på Meråker skole. Vi vurderer også om skoleeier har et forsvarlig system for å vurdere og følge opp at elevene får slik opplæring. Vi ser på om skoleeier skaffer seg informasjon om praksis på skolene, vurderer om skolene følger regelverket og setter inn tiltak dersom de ikke følger regelverket. Vi vurderer om skoleeier gjør dette tilstrekkelig og ofte nok til å sikre at skolene følger regelverket.

Manglende etterlevelse av regelverket kan medføre at elevene ikke får realisert sine muligheter eller får lite utbytte av opplæringen.

2.3 Om gjennomføringen av tilsynet

Tilsyn med Meråker kommune ble åpnet gjennom brev 01.12.16, og stedlig tilsyn ble gjennomført på Meråker skole 08.02.17. Tilsynet ble utvidet i varsel av 17.02.17 til også å gjelde skoleeiers forsvarlige system. Det utvidete tilsynet ble gjennomført på skoleeiernivå 17.03.17. Skoleeier er blitt pålagt å legge frem dokumentasjon for Fylkesmannen med hjemmel i kommuneloven § 60 c.

Fylkesmannens vurderinger og konklusjoner er basert på skriftlig dokumentasjon og opplysninger fra intervju, se vedlegg.

3. Skolens arbeid med opplæringen i fag

3.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med opplæringen i fag. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Rektor skal sikre at opplæringens innhold er knyttet til kompetansemål i faget

Undervisningspersonalet skal tilrettelegge og gjennomføre opplæringen etter Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK06), jf. opplæringsloven § 2-3 og forskrift til opplæringsloven § 1-1. Det betyr at opplæringen skal ha et innhold som bygger på kompetansemålene i læreplanen og bidrar til at disse blir nådd. Rektor må organisere skolen slik at dette blir ivaretatt, jf. opplæringsloven § 2-3.

Rektor skal sikre at undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne til mål for opplæring og hva som blir vektlagt i vurdering av elevens kompetanse.

Undervisvurdering skal brukes som et redskap i læreprosessen og bidra til å forbedre opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-11. Eleven skal kjenne til hva som er målene for opplæringen og hva som vektlegges i vurderingen av hans eller hennes kompetanse, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Det betyr at elevene må kjenne til målene i læreplanene for fagene, og at de er grunnlaget for vurderingen av kompetansen. De skal også kjenne til hva læreren vektlegger når læreren vurderer et

arbeid. Fra og med 8. trinn skal elevene kjenne til hva som skal til for å oppnå de ulike karakterene. Rektor må organisere skolen for å sikre at undervisningspersonalet formidler dette til elevene.

Rektor skal sikre at opplæringen dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet / i faget og de individuelle opplæringsmålene i IOP.

Undervisningspersonalet skal tilrettelegge og gjennomføre opplæringen etter LK06, jf. opplæringsloven § 2-3 og forskrift til opplæringsloven § 1-1. Kompetansemålene dekker opplæringen over et tidsspenn på 2-4 år. Rektor må sikre at elevene får opplæring i alle kompetansemålene i faget gjennom opplæringsløpet. En elev som får spesialundervisning, kan ha unntak fra kompetansemålene i de ordinære læreplanene, jf. opplæringsloven § 5-5. Gjeldende opplæringsmål for eleven skal fremgå av en individuell opplæringsplan (IOP). Skolen må sikre at elevens opplæring dekker de individuelle opplæringsmålene.

Alle elever som har vedtak om spesialundervisning, skal ha IOP.

Skolen skal utarbeide en individuell opplæringsplan (IOP) for alle elever som får spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-5. Det må fremgå av IOP-en hvilket tidsintervall den gjelder for.

Innholdet i IOP-en skal samsvare med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen og synliggjøre eventuelle avvik fra LK06.

IOP-en skal vise mål for og innholdet i opplæringen og hvordan opplæringen skal gjennomføres, jf. opplæringsloven § 5-5. Reglene for innhold i opplæringen gjelder så langt de passer for spesialundervisningen. Det kan medføre at målene for opplæringen avviker fra kompetansemålene i læreplanene i LK06.

Før skolen/skoleeier gjør et enkeltvedtak om spesialundervisning, skal PPT utarbeide en sakkyndig vurdering. Den sakkyndige vurderingen skal gi tilrådning om innholdet i opplæringen, blant annet realistiske opplæringsmål for eleven og hvilken opplæring som gir eleven et forsvarlig opplæringstilbud. Vedtaket om spesialundervisning skal bygge på den sakkyndige vurderingen, og eventuelle avvik må begrunnes. Vedtaket om spesialundervisning fastsetter rammene for opplæringen og dermed innholdet i IOP-en. IOP-en kan først tas i bruk etter at det er fattet enkeltvedtaket om spesialundervisning.

IOP-en må ha egne mål for opplæringen når elevens opplæring avviker fra ordinære læreplaner, og skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å sikre at IOP-en er samordnet med den ordinære opplæringsplanen (klassens) planer.

Reglene om innhold i opplæringen (LK06) gjelder for spesialundervisning så langt de passer, jf. § 5-5 i opplæringsloven. Skolen skal legge vekt på utviklingsmulighetene for eleven og de opplæringsmålene som er realistiske innenfor det samme totale undervisningstimetallet som for andre elever, jf. opplæringsloven § 5-1. Den individuelle opplæringsplanen skal vise målene for opplæringen, jf. opplæringsloven § 5-5. Dersom vedtaket om spesialundervisning ikke inneholder avvik fra LK06, eller bare angir færre kompetansemål i et fag enn i den ordinære læreplanen, må dette også komme klart frem i IOP-en. Det må også komme klart frem i hvilke fag eller deler av fag eleven eventuelt skal følge ordinær opplæring (i klassen). Skolen må ha en fremgangsmåte som angir hvordan spesialundervisningen og den ordinære opplæringen skal ses i sammenheng.

Fremgangsmåten må være kjent og innarbeidet av de som har ansvaret for å utvikle IOP-en og for å gjennomføre opplæringen.

3.2 Fylkesmannens undersøkelser, vurderinger og konklusjoner

Som dokumentasjon på dette kontrollområdet har vi mottatt skolens mal for årsplaner og periodeplaner, eksempler på årsplaner på 3., 6. og 10. trinn og eksempler på periodeplaner på samme trinn. Vi har også fått LOTUS-skjema for arbeidet med Vurdering for læring (VfL), dokument med analyse av Elevundersøkelsen, dokument med kjennetegn for god klasseledelse og observasjonsskjema for bruk i skolevandring. Videre har skolen lagt ved eksempler på IOP-er, sakkyndige vurderinger, dokumentet kalt «Dokumenter, prosedyrer og lovverk knyttet til det systemiske arbeidet med spesialundervisning på Meråker skole» og Rutine for avklaringer før ressursfordelingsmøtene ved skolen. Arbeidet er dessuten omtalt i intervju og egenrederingsskjemaene (EVS).

Rektor skal sikre at opplæringens innhold er knyttet til kompetansemål i faget, og at opplæringen dekker alle kompetansemål i faget på hovedtrinnet

Rektor kan sikre dette lovkravet gjennom føringer og kontroll. Det er ingen krav til at disse føringene må være skriftlige. Dette betyr at rektors muntlige føringer kan være tilstrekkelig til å oppfylle dette kravet. Rektor kan gi føringer på ulike måter f.eks. gjennom å sette av tid til arbeid med læreplanen, sørge for en forståelse i kollegiet omkring det nasjonale læreplanverket og hva det krever av prosesser for å planlegge, tilrettelegge og organisere opplæringen på skolen i tråd med LK06.

Meråker skole har deltatt i fagnettverk sammen med Stjørdal kommune. I dette nettverket ble det utarbeidet lokale læreplaner. Disse har skolen jobbet videre med – og siste revidering fant sted i 2016. Meråker skole har et felles planhierarki; årsplaner, halvårsplaner, periodeplaner og ukeplaner, og det er satt frister for planarbeidet. Dette bekreftes i intervju. Av vedlagt dokumentasjon kan vi se at kompetansemålene brukes både på årsplaner og i periodeplaner, men at periodeplanene konkretiserer målene nærmere gjennom valg av innhold og metode, vurderingsformer og læringsressurser m.v. I elevintervjuet kom det frem at elever i varierende grad kjenner til de ulike planene. Felles er at de kjenner periodeplaner og ukeplaner best. Å utarbeide lokale læreplaner er ikke et krav, men vi ser at de fleste skoler gjør det. De lokale læreplanene kan være et av de verktøyene skolen bruker for å operasjonalisere den nasjonale læreplanen. Vi kontrollerer hverken at skolen har lokale læreplaner, eller selve innholdet i disse planene. På dette kontrollområdet ser vi på rektors sikring av at opplæringens innhold knyttes til kompetansemålene i det enkelte faget. En lokal læreplan som viser den røde tråden fra nasjonal læreplan til lokal læreplan kan derfor være en indikasjon på slik sikring. I eksemplene vi har fått oversendt fra Meråker kan vi se denne røde tråden gjennom planhierarkiet.

På dette kontrollområdet er det prosessuelle omkring arbeidet med læreplanen vel så viktig som selve læreplanproduktet; nemlig at rektor sørger for at lærerne får kompetanse i læreplananalyse og læreplanarbeid i fagene. På Meråker skole setter rektor av tid til arbeidet i skolens fellestid, og det beskrives i intervju at det delvis jobbes i team, i plenum og individuelt med læreplanen. Arbeidet med læreplaner har blitt knyttet opp mot skolens deltakelse i den nasjonale satsingen Vurdering for læring, og det kommer frem i EVS at teori fra denne satsingen brukes for å etablere et tolkningsfellesskap for hva som er sentralt i realiseringen av den nasjonale læreplanen. En av lærergruppene trekker dessuten frem at rektor får innsikt i lærernes arbeid

gjennom deltakelse og refleksjon som deles i slike felles kompetanseøkter. Selv om innsikt ikke er kontroll, så vil en slik innsikt gi rektor muligheter til å lede personalet i riktig retning hva angår skolens arbeid med å knytte opplæringen til læreplanen i faget.

Rektor har gitt føringer om at alle læreplaner skal lagres på skolens digitale plattform. Det fremkommer av intervju og i EVS at dette er skolens felles praksis. Denne praksisen kan gi rektor en oversikt over arbeidet med læreplaner i fag, og det muliggjør kontroll. Fylkesmannen vil understreke at kravet på dette kontrollområdet ikke betyr at rektor skal kontrollere alle læreplaner, men at stikkprøver med tilhørende oppfølging, kan være et av de mulige sikringstiltakene rektor kan gjennomføre. På bakgrunn av alle momenter over, konkluderer Fylkesmannen med at dette lovkravet er oppfylt.

Det neste som må vurderes innenfor dette kontrollområdet, er hvorvidt rektor sikrer at alle kompetansemålene i læreplanverket dekkes i løpet av et tidsspenn på 2-4 år, alt etter hvilket fag det er snakk om.

Fylkesmannen viser her til beskrivelser først i dette delkapitlet. På Meråker skole er det i arbeidet med årsplaner man gjør vurderinger knyttet til hvorvidt kompetansemål skal fordeles på ett eller flere årstrinn. I intervju fremkommer noe usikkerhet knyttet til hvorvidt opplæringen dekker alle kompetansemål i fag på hovedtrinnet, især gjelder dette praktisk-estetiske fag. Samtidig vises det i intervju til at man årlig gjennomfører overføringssamtaler der nye faglærere får informasjon om arbeidet med læreplanen på det aktuelle trinnet. Skolen vektlegger også kontinuitet i faglærerfunksjonen innenfor hvert hovedtrinn. Med en slik praksis vil læreren da kjenne elevenes progresjon, hvilke kompetansemål det er jobbet med i fagene tidligere – og hvordan det er jobbet med dem. Sammenholdes disse opplysningene med strukturer for årsplanarbeid med vurderinger knyttet til fordeling av kompetansemål, samt overføringssamtaler på trinnene, konkluderer Fylkesmannen dermed med at lovkravet er oppfylt.

Rektor skal sikre at undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne mål for opplæring og hva som blir vektlagt i vurdering av elevens kompetanse.

Rektors sikring handler mer om å sørge for at lærere har forståelse for intensjonene bak dette kravet, og rammene for det, enn å sikre lik praksis eller rigide maler for dette arbeidet.

Meråker skole har som tidligere nevnt, jobbet med vurdering for læring og prinsippene for god undervisningsvurdering. De deltok i pulje 6 i den nasjonale satsingen Vurdering for læring (VfL), og ser i fortsettelsen dette arbeidet opp mot samarbeidet de har med Utdanningsdirektoratets veilederkorps. Det er arbeidet systematisk med å knytte vurderingsteorien til pedagogisk praksis på skolen, og arbeidet på dette feltet knyttes også opp mot satsingen på god klasseledelse. Av vedlagt dokumentasjon bla. a. LOTUS-skjema som er brukt som metode for refleksjon og erfaringsdeling i kollegiet, ser vi rektor setter fokus på kompetansearbeid i personalet for å sikre elevens rett til å kjenne mål for opplæringen og hva som vektlegges i vurdering av elevens kompetanse.

Det fremkommer av det vedlagte dokumentet kalt «Klasseledelse» at skolen har definert kjennetegn for god klasseledelse; bla. a. med tydelig struktur i undervisningsforløpet, og at lærer skal ha klare mål for elevenes læring. Vi ser også at skolens ulike læreplaner inneholder mål for elevenes læring i fagene. Dette ligger som en egen kolonne i malen både for årsplaner og periodeplaner. Maler *kan* være med på å gi føringer, og uttrykke forventninger til læreres praksis.

Det varierer litt på hvilken måte (muntlig eller skriftlig) mål kommuniseres til elevene, og også hvor hyppig lærerne formidler dette til elevene. En lærergruppe sier at de kanskje ikke er så gode til å vise de langsiktige målene, mens en annen peker på at de jevnlig viser til overgangen til neste hovedtrinn – og hva som forventes av kompetanse når de kommer dit. Elever vi intervjuet bekrefter at dette er en praksis som skolen i hovedsak har, men det fremkommer noe variasjon mellom fagene og trinnene. Arbeidet med å synliggjøre mål for elevene synes allikevel å gjennomsyre skolens praksis som helhet. Lovkravet er oppfylt.

Når det gjelder kriterier er bildet mer sammensatt. Dette området er også noe av innholdet i satsingen Vurdering for læring, og er dermed noe skolen har jobbet med i perioden de har deltatt i prosjektet. Her synes det imidlertid som skolen har en lengre vei å gå. Svarene vi får i EVS, og i intervju varierer mer. Svarene spriker mellom fag, trinn – og fra lærer til lærer. Elevgruppen beskriver også at det er store forskjeller mellom lærerne. Vi har ikke fått noen eksempler på skriftlige kriterier eller kjennetegn på ulike grader av måloppnåelse.

Vi får ikke høre om føringer som er gitt fra rektor hva angår dette kontrollområdet. I dokumentet som er vedlagt som omhandler analyse av elevundersøkelsen er heller ikke dette området omtalt spesielt. LOTUS-skjemaene som er prosessnotater fra kompetanseøkter har med dette kontrollområdet, men ikke fra noen gruppe er det beskrevet praksis spesielt knyttet til det som går på at elever skal kjenne til hva som vektlegges i vurdering.

Skolen har arbeidet med malene sine for planer. Maler kan være med på å gi føringer for hva som skal med, og hva som skal ha fokus. Det er ingen krav i regelverket om at kriterier skal være skriftlige, og heller ikke at det alltid skal utvikles kriterier. At maler har kolonner for kriterier, kan indikere at det er en forventning til lærerne om å tilkjenne til elevene hva læreren ser etter når han/hun vurderer.

Rektor setter av tid til arbeid med Vurdering for læring, og vektlegger kompetanseøkter i plenum, men vi ser få spor etter føringer i skolens dokumenter og i egenvurderinger fra skolen. Det framkommer også at praksis er varierende. Etter dette konkluderer vi med at lovkravet ikke er oppfylt.

Alle elever som har vedtak om spesialundervisning, skal ha IOP

Svarene som kommer frem i EVS og intervju, er helt entydige på at elever med spesialundervisning får IOP hvert år. Vi har også mottatt eksempler på IOP-er. Begge eksemplene vi har fått, gjelder for ett år – og det fremgår også hvilket tidsintervall IOP-en gjelder for. I skolens prosedyredokument ligger rutiner for utarbeidelse av IOP. Her fremkommer det at IOP skal utarbeides for ett år av gangen, og på bakgrunn av vedtaket om spesialundervisning. Det er føringer for at kontaktlærer og spes.ped-lærer utformer IOP-en i fellesskap, og at den leses og signeres av rektor. Denne føringen er også med på å sikre at IOP skrives for alle elever med enkeltvedtak om spesialundervisning. Lovkravet er oppfylt.

Rektor skal sikre at opplæringen dekker de individuelle opplæringsmålene i IOP og IOP-en må ha egne mål for opplæringen når elevens opplæring avviker fra ordinære læreplaner

For en elev med spesialundervisning er det IOP-en som er hans/hennes læreplan. Eleven kan ha individuelle opplæringsmål. Dersom dette fremgår av enkeltvedtaket, skal det speiles i IOP-en. Skolen må sikre at elevens opplæring dekker alle de individuelle målene. Når det gjelder arbeidet med IOP på Meråker skole, er det praksis for at kontaktlærer og spes.ped.-lærer skriver IOP sammen. Spes.ped.-koordinator leser IOP-en før rektor signerer. Denne kontrollen kan være en måte å sikre dette lovkravet. Sikring kan også skje gjennom føringer og opplæring. Spes.ped.-koordinator er tett på lærerne i både planlegging, gjennomføring og evaluering av spesial-undervisning. Hun oppleves som en god støtte og veileder innenfor dette fagområdet.

Vi har fått to eksempler på IOP-er fra skolen. Vi ser av enkeltvedtaket for den ene eleven at det beskrives at eleven skal ha spesialundervisning i basisfagene norsk, matematikk og engelsk – og at avvik fra ordinære læreplaner ikke er nødvendig. Eleven har også behov for korte samtaler og veiledning knyttet til sosial, emosjonell og personlig utvikling. Når dette er angitt under avsnittet som omhandler innhold i spesialundervisningen, legger vi til grunn at eleven skal ha sosiale mål som såkalte individuelle opplæringsmål. I IOP-en kan vi ikke se at disse målene er tatt inn.

I det andre eksempelet beskriver enkeltvedtaket at det er behov for å gjøre tilpasninger til lavere måloppnåelse i basisfagene. I norsk og matematikk må det hentes mål fra lavere læreplannivå, individuelle opplæringsmål, uten at det angis hvilke mål eller hovedområder i læreplan dette gjelder. Utvelgelsen av disse målene overlates til lærerne som skriver IOP. Ved å lese sakkyndig vurdering og enkeltvedtak, kan man nok tolke og resonnerer seg frem til hvilke områder i læreplanen og hvilke kompetansemål det vil være hensiktsmessig å legge på et lavere læreplannivå, men dette er en noe usikker vei for å sikre elevens opplæring i de individuelle målene.

Selv om skolen gjennomfører tiltak for å sikre arbeidet med IOP, og har føringer og rutiner knyttet til det spesialpedagogiske arbeidet på skolen, så ser vi at det i begge disse eksemplene glipper når det gjelder individuelle opplæringsmål. Lovkravet er dermed ikke oppfylt.

IOP-en skal inneholde mål for opplæringen. Målene skal alltid settes med utgangspunkt i enkeltvedtaket og kompetansemålene i Læreplanverket for Kunnskapsløftet. De skal angi den kompetansen det tas sikte på at eleven skal opparbeide i de aktuelle fagene. For elever med spesialundervisning kan målene avvike fra de ordinære læreplanene. Disse individuelle målene må komme frem av IOP-en.

I Meråker skoles prosedyredokument for spesialundervisning er det egne rutiner for utforming av IOP. I ett av punktene står det at IOP skal gi oversikt over hvordan spesialundervisningen organiseres, hvilke mål og hvilket innhold som gjelder, og hvordan opplæringen skal gjennomføres. Meråker skole har gjennom sin skriftlige rutine synliggjort at elevens mål skal komme frem av IOP.

Vi ser av de to eksemplene på IOP-er vi har fått oversendt, at begge elever har avvik fra nasjonal læreplan. Den ene eleven skal følge ordinær læreplan i norsk, matematikk og engelsk, men med tilpasninger og ekstra oppfølging. Eleven skal imidlertid ha egne mål i sosial kompetanse og personlig utvikling. I IOP har eleven fått avvik fra læreplanmålene. Dette er å betrakte som egne mål for opplæringen, men de er ikke basert på det som oppgis å være elevens mål i enkeltvedtaket. Det blir derfor vanskelig å konkludere med at dette kan betraktes som dokumentasjon på at eleven har egne mål for opplæringen

når elevens opplæring skal avvike fra ordinær læreplan. De sosiale målene som enkeltvedtaket omtaler at eleven skal ha spesialundervisning i, er ikke tatt inn i IOP.

I det andre eksemplet skal eleven bare delvis følge ordinær læreplan i de to fagene eleven har spesialundervisning i. Eleven skal ellers følge kompetansemålene på lavere læreplannivå. Vi ser at lærerne har valgt ut mål fra lavere læreplannivå, gjengitt disse og det er beskrevet metoder og innhold som skal bidra til at eleven utvikler kompetanse i tråd med angitt mål.

Vi har altså to eksempler, hvor det ene viser at IOP har utelatt sosiale mål som er å betrakte som egne mål for opplæringen når elevens opplæring avviker fra ordinær læreplan. Det andre eksemplet angir individuelle mål, men de er ikke hentet fra selve enkeltvedtaket. Det må også tas i betraktning når vi vurderer oppfyllelsen av dette lovkravet. Vi konkluderer etter dette med at lovkravet ikke er oppfylt.

Innholdet i IOP-en skal samsvare med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen og synliggjøre eventuelle avvik fra LK06

Meråker skoles prosedyredokument for spesialundervisningen, slår fast at IOP skal utarbeides på bakgrunn av vedtaket. Det er føringer for at kontaktlærer og spes.ped.-lærer utformer i IOP sammen. Foruten at denne rutinen skal bidra til at IOP samordnes med klassens plan, så vil en praksis der to skriver sammen, bedre kunne sikre samsvaret mellom enkeltvedtak og IOP. Vi får høre at spes.ped.-koordinator på skolen er tett på, og bruker en del tid på veiledning i IOP-skriving. Hun leser alle IOP-er, før rektor signerer.

Fylkesmannen har fått oversendt to elevsaker med sakkyndig vurdering, enkeltvedtak og IOP til hver av sakene. I den ene saken fremkommer det av enkeltvedtaket at eleven bare delvis har utbytte av ordinær opplæring, og at eleven trenger tilpasninger og ekstra oppfølging i deler av basisfagene, og spesialundervisning i sosial og personlig utvikling. Det står videre at spesialundervisningen må vektlegge å tette faglige hull i *basisfagene*, men at eleven skal følge opplæringsmål innenfor sitt eget trinn (ikke avvik). Vi vet at det vanligvis er fagene norsk, matematikk og engelsk som omtales som basisfagene. IOP skal speile enkeltvedtaket hva angår mål og innhold. I IOP finner vi fagene matematikk, norsk og engelsk. Målene er hentet fra eget trinn, men også fra læreplanen på hovedtrinnet under. IOP omfatter *ikke* målene knyttet til sosial og personlig utvikling som enkeltvedtaket omfattet. I denne saken er det altså ikke samsvar mellom enkeltvedtak og IOP hva angår mål og innhold.

I den andre elevsaken vi har fått oversendt, ser vi av enkeltvedtaket at eleven bare delvis har utbytte av ordinær opplæring, og at det i norsk og matematikk vil bli nødvendig å gi noe opplæring i læreplanmål på elevens trinn og noe på et lavere hovedtrinn. Det er ikke nærmere beskrevet hvilke mål eller områder i læreplanen eleven kan følge sitt trinn, bare at man må supplere med mål fra lavere spenn.

IOP-en for den samme eleven inneholder fagene matematikk og norsk. Målene som er beskrevet i norsk og matematikk er konkrete, og det er tydelig hvilket læreplannivå de er hentet fra. Det som allikevel er problematisk er at enkeltvedtaket ikke tydelig rammer inn mål og innhold innenfor fagene for eleven, og at lærerne som skal utarbeide IOP må velge aktuelle mål fra læreplanene i fag på ulike nivå. På dette området kontrollerer vi samsvaret mellom enkeltvedtak og IOP. Når vedtaket er uklart på hvilke mål eleven skal ha opplæring i på de to nivåene i matematikk og norsk, får dette en konsekvens for utformingen av IOP, og samsvaret mellom disse dokumentene. Lovkravet er ikke oppfylt.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å sikre at IOP-en er samordnet med den ordinære opplærings (klassens) planer.

Dersom vedtaket om spesialundervisning inneholder avvik fra LK06; enten ved at eleven følger læreplanmål på et lavere nivå – eller at deler av læreplanen er beskåret, må dette komme klart frem av IOP-en.

Det må også komme klart frem i hvilke fag eller deler av fag eleven eventuelt skal følge ordinær opplæring (i klassen). Skolen må ha en fremgangsmåte som angir hvordan spesialundervisningen og den ordinære opplæringen skal ses i sammenheng. Fremgangsmåten må være kjent og innarbeidet av de som har ansvaret for å utvikle IOP-en og for å gjennomføre opplæringen.

Meråker skole har laget seg gode strukturer for samarbeid mellom kontaktlærer og spes.ped-lærer når det gjelder utarbeidelse av IOP. Det fremkommer også i EVS at det samarbeides omkring mål i det kortere tidsspennet – som med periodeplaner. I intervju bekreftes det at IOP samordnes med den ordinære opplærings plan.

I prosedyredokumentet for spesialundervisning kommer det frem at IOP skal vise helhet og sammenheng i elevens opplæringstilbud, og at det skal komme klart frem hva som er spesialundervisning og hva som er ordinær opplæring.

I de to eksemplene på IOP-er som vi har mottatt fra Meråker skole, kan vi se at det kommer tydelig frem hvilken læreplan (årstrinn) målene er hentet fra. Dette angir hvor eleven kan følge ordinær opplæring, og hvor opplæringen avviker fra ordinær læreplan. I tillegg har IOP-malen en kolonne med tittelen organisering. Her angis om eleven skal ha opplæringen i gruppe, i klassen eller alene. Vi ser også i begge eksemplene at det er gitt andre utfyllende opplysninger til slutt i dokumentet. Her pekes det på gode grep for å skape god helhet og sammenheng i opplæringen for eleven totalt sett. Det gis råd av generell karakter som vil være av betydning i elevens totale opplæringstilbud.

På bakgrunn av det overnevnte konkluderer vi med at lovkravet er oppfylt.

4. Undervisvurdering for å øke elevens læringsutbytte

4.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med undervisvurdering for å øke elevens læringsutbytte av opplæringen. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og/eller i forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Elevene skal få veiledning i hvilke kompetansemål fra LK06 eller mål i IOP-en som opplæringen er knyttet til.

Elevene skal gjøres kjent med målene for opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Dette gjelder for alle trinn, samt for elever med individuelle mål i en IOP.

Elevene skal få veiledning i hva det legges vekt på i vurderingen i faget.

Eleven skal kjenne til hva som vektlegges i vurderingen av hans eller hennes kompetanse, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Det betyr at elevene skal kjenne til hva som kjennetegner ulik grad av kompetanse, og hva det legges vekt på i vurderingen

av en prestasjon. Kravet til at det skal være kjent for eleven, innebærer at det ikke holder at informasjonen ligger på Internett eller kan fås ved å spørre læreren. Lærerne må kommunisere grunnlaget for vurderingen til elevene.

Elevene skal få tilbakemeldinger på hva de mestrer, og veiledning i hva de må gjøre for å øke sin kompetanse.

Vurderingen underveis i opplæringen skal gi eleven faglig relevante tilbakemeldinger og være et redskap i læreprosessen, jf. forskrift til opplæringsloven §§ 3-2 og 3-11. Underveisvurdering skal bidra til at eleven øker sin kompetanse i fag, jf. forskriften § 3-11. Underveisvurderingen skal gis løpende og systematisk, den kan både være skriftlig og muntlig.

Elevene skal involveres i vurderingen av eget læringsarbeid.

Elevene skal delta aktivt i vurderingen av eget arbeid, egen kompetanse og egen faglig utvikling, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-12. Lærerne må sørge for at elevene involveres i dette. Elevens egenvurdering skal være en del av underveisvurderingen.

Elevene skal fra og med 8. årstrinn få halvårsvurdering midt i opplæringsperioden i alle fag og på slutten av opplæringsåret i fag som ikke er avsluttet. Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne i halvårsvurderingen gir informasjon om elevenes kompetanse i fagene og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen sin.

Halvårsvurdering i fag er en del av underveisvurderingen og skal uttrykke elevens kompetanse knyttet til kompetansemålene i læreplanverket, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-13. Halvårsvurdering skal også gi veiledning i hvordan eleven kan øke kompetansen sin i faget.

Halvårsvurdering uten karakter skal elevene få gjennom hele grunnopplæringen. Dette gjelder alle elever uavhengig av vedtak og type opplæring. Vurderingen kan være både skriftlig og muntlig.

Fra og med 8. årstrinn skal halvårsvurdering både med og uten karakter gjennomføres midt i opplæringsperioden og på slutten av opplæringsåret dersom faget ikke blir avsluttet. Halvårsvurderingen med og uten karakter gjenspeiler da den samme kompetansen.

Skolen må gjennomføre halvårsvurderinger på riktig tidspunkt og ha en innarbeidet fremgangsmåte for at innhold er i samsvar med forskriften.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at årsrapporten inneholder en vurdering av elevens utvikling ut fra målene i IOP-en.

For elever med spesialundervisning skal skolen, i tillegg til halvårsvurdering med og uten karakter, en gang i året utarbeide en skriftlig rapport. Rapporten skal blant annet gi vurdering av elevens utvikling i forhold til målene i IOP, jf. opplæringsloven § 5-5.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at årsrapporter gis på riktige tidspunkt og har et innhold i samsvar med forskriften.

4.2 Fylkesmannens undersøkelser, vurderinger og konklusjoner

Som dokumentasjon på dette kontrollområdet har vi mottatt skolens mal for årsplaner og periodeplaner, eksempler på årsplaner på 3., 6. og 10. trinn og eksempler på periodeplaner på 3., 6. og 9. trinn. Vi har også fått LOTUS-skjema for arbeidet med Vurdering for læring (VfL), dokument med analyse av Elevundersøkelsen, dokumentet Kjennetegn for god klasseledelse, observasjonsskjema til bruk i skolevandring, periodeplan for bruk av utviklingstid på Meråker skole, elevsamtalskjema, mal for utviklingssamtale, rutine for utviklingssamtalen og tre eksempler på utfylte vurderingsnotat. Videre har skolen lagt ved eksempler på IOP-er og årsrapport. Arbeidet er dessuten omtalt i intervju og EVS.

Elevene skal få veiledning i hvilke kompetansemål fra LK06 eller mål i IOP-en som opplæringen er knyttet til, og hva det legges vekt på i vurderingen i faget.

Elevene skal gjøres kjent med målene for opplæringen. Fylkesmannen har sett eksempler på planer som viser at lærerne beskriver mål skriftlig - både i kort, og litt lengre tidsspenn. Gjennom intervju fremkommer at like vanlig som den skriftlige fremstillingen av målene, er å kommunisere målene muntlig til elevene i oppstarten av timen/perioden. I noen fag, eller deler av fag, er det også mer naturlig med muntlig formidling av mål. Svømming nevnes som et eksempel her.

Skolen deltar i prosjektet Vurdering for læring, og personalet har jobbet en del med de fire prinsippene for god undervisningsvurdering. Vi ser av dokumenter brukt i kompetanseøkter, planen for Vurdering for læring, dokument med kjennetegn for klasseledelse og observasjons-skjema til bruk i skolevandring, at det er stort fokus på at elever skal kjenne målene for opplæringen. Dette gjelder også elever som har IOP. Dette kommer frem av prosedyre-dokumentet som beskriver rutiner for utarbeidelse av IOP. For elever med IOP, er man kanskje enda mer konkret når man kommuniserer mål i faget. Ellers er det samme rutiner som gjelder for alle elevgrupper. Elever bekrefter i intervju at de kjenner målene for opplæringen.

Elevene forteller at lærerne av og til viser til hva de må kunne til eksamen. Fylkesmannen ser at dette kan være et grep for å formidle det lengre tidsspennet i kompetansemålene. Lovkravet er oppfylt.

Både når det gjelder arbeidet med å knytte undervisningens innhold til mål, samt å formidle til elevene hva som vektlegges i vurdering, så har skolen hatt fokus på dette i fellestid. Når det gjelder bruk av vurderingskriterier, synes det som skolen har en lengre vei å gå. Svarene vi får i EVS, og i intervju varierer mer. Svarene spriker mellom fag, trinn – og fra lærer til lærer. Elevgruppen nevner spesielt en lærer som er tydelig på hva som vektlegges i vurdering, ellers er det store forskjeller. Vi har ikke fått noen eksempler på kriterier eller kjennetegn på grader av måloppnåelse. I matematikk på 10. trinn nevnes tiltaket «før-prøver» som en måte å gjøre det kjent for elevene hva som vektlegges i vurdering. Ellers hører vi lite om en etablert praksis, mer om en skole som er på vei til å utvikle seg innenfor dette vurderingsprinsippet. Det er for stor variasjon til at vi kan konkludere med at lovkravet er oppfylt. Lovkravet er ikke oppfylt.

Elevene skal få tilbakemeldinger på hva de mestrer, og veiledning i hva de må gjøre for å øke sin kompetanse.

Undervisningsvurderingen skal gis løpende og systematisk, og den kan både være skriftlig og muntlig. Tilbakemeldingen skal inneholde begrunnet informasjon om hva elevene mestrer

i fagene, samt veiledning om hva de kan gjøre for å øke kompetansen sin.

Det svares bekreftende i EVS at lærerne gir elevene tilbakemeldinger - både på hva de kan i fagene og hva de må øve mer på. Det er lite eller ingen utdyping i EVS hva angår hvordan man gir elever tilbakemeldinger og fremovermeldinger, hva man tar utgangspunkt i, om det gjelder alle fag – og i det hele tatt så gir svarene liten innsikt i praksis. Gjennom intervjuene får vi noen flere beskrivelser. Det fremkommer at lærerne gir veiledning i selve undervisningssituasjonen, samt at elevene får tilbakemeldinger og læringsråd skriftlig på lekser, prøver og innleveringer.

Skolen deltar som sagt i VFL-satsingen, og har satt fokus på de fire prinsippene for god undervisningsvurdering i kompetanseøkter/fellestid. Tre LOTUS-skjema er lagt ved, og disse viser hvordan de ulike hovedtrinnene på skolen operasjonaliserer disse fire prinsippene.

Når det gjelder prinsippet om at eleven skal få tilbakemeldinger på hva de mestrer, ser vi det varierer hvor mye man omtaler dette prinsippet, at tilbakemeldinger og fremovermeldinger delvis blandes sammen, samt at sluttvurdering trekkes inn som begrep. To av gruppene beskriver at det er mål eller kriterier/kjennetegn som ligger til grunn for hva som vurderes/vektlegges i vurdering. En av gruppene omtaler lekser og retting som eksempler på hvordan man gir elever tilbakemeldinger på kompetanse. Og det *kan* helt klart være en av måtene man gir elever tilbakemeldinger på kvaliteten ved arbeidet, men det kan også være lett at man da «feilsøker». Å oppdage elevens feil, og feilforståelser er også en av intensjonene med undervisningsvurdering. Gjennom å finne elevens ståsted, så kan man gi råd om veien videre. Det er imidlertid viktig med en god balanse slik at man ikke glemmer å også beskrive det eleven faktisk behersker.

Da er vi inne på det neste prinsippet, fremovermeldingene. Her varierer også eksemplene hos de ulike teamene. Denne variasjonen kan ikke bare tilskrives elevenes alder eller modenhet. Ett av teamene knytter refleksjonene bare til to fag, og her er det i stor grad knyttet opp til retting av elevarbeid – og oppfølging etter retting. Også et annet av teamene fokuserer på læringsråd etter ukesluttprøver og prøver. Og igjen; dette kan være en god måte å gi eleven råd for veien videre ut fra det ståstedet eleven har. Samtidig er timing sentralt i undervisningsvurdering – og da bør man også gi rådene når eleven trenger dem, altså ikke etter læringsprosessen, men *underveis*. Det tredje teamet omtaler at lærer må vise eksempler og modellere for å gi eleven råd om veien videre. Her pekes på at lærer kan stille spørsmål og samtale med eleven for å gi veiledning underveis, samtidig som man gir skriftlig hjelp. Nå er disse LOTUS-skjemaene kun et prosessnotat fra en kompetanseøkt – og må betraktes som lærergruppens refleksjoner underveis i en prosess. Når det er sagt, så viser disse skjemaene at det er variasjon i hvordan man omtaler de aktuelle prinsippene for god undervisningsvurdering – og antagelig også hvordan de omsettes i praksis.

Elevene vi intervjuet bekrefter at de får tilbakemeldinger i fagene; både hva de får til i fagene, og at de får råd om hvordan de kan komme videre. De peker imidlertid på at det er noe variasjon mellom lærerne.

I den årlige elevundersøkelsen skal elever på 7. og 10. trinn besvare spørsmål knyttet til vurdering for læring, blant annet spørsmålet «Forteller lærerne deg hva som er bra med

arbeidet du gjør» og «Snakker lærerne med deg om hva du bør gjøre for å bli bedre i fagene». Meråker skoles skår på disse spørsmålene fra de siste tre år, kommer frem i Skoleporten. På 7. trinn har gjennomsnittsskåret sunket på begge spørsmålene de siste tre årene, og Meråker skole ligger under fylkesgjennomsnittet. For 10. trinn gjelder det motsatte. Trinnet har løftet seg på begge spørsmål, og ligger også over fylkessnittet.

Fylkesmannen ser at det er noe variasjon i praksis på den løpende underveisvurderingen på skolen – både hva angår ulike fag og trinn. Vi ser tegn på en praksis som er i utvikling og endring. Vi har vært i tvil i vurderingen av dette lovkravet, men har kommet til at når vi vurderer skolens praksis som helhet, samt at skolen så tydelig er underveis i en stor utviklingsprosess – og at elevene svarer så positivt i intervju, kommer vi til at lovkravet er oppfylt.

Elevene skal fra og med 8. årstrinn få halvårsvurdering midt i opplæringsperioden i alle fag og på slutten av opplæringsåret i fag som ikke er avsluttet.

Meråker skole benytter systemet Oppad for å legge inn halvårsvurderinger, både selve karakteren og den skriftlige halvårsvurderingene uten karakter. Det fremkommer av EVS og i intervju at halvårsvurderingen uten karakter gis i utviklingssamtalene. Rutinen for utviklingssamtalen beskriver at samtaler skal avholdes i oktober/november og mars/april. Dette bekreftes i intervju. Som tidligere nevnt skal halvårsvurderingen uten karakter uttrykke elevens kompetanse midt i opplæringsperioden, og ved slutten av opplæringsåret i fag som ikke skal avsluttes – og denne vurderingen skal henge klart sammen med karakteren som gis i halvårsvurderingen.

På Meråker skole legges halvårsvurderingen med karakter inn i Oppad i januar, og i månedsskiftet mai/juni. I Rundskriv Udir 5-2016, står det at det er mulig å gi halvårsvurderingen sammen med elevsamtalen, men at samtalen da må tilpasses tidspunktet for halvårsvurderingen. På Meråker skole benyttes utviklingssamtalen som det møtet hvor halvårsvurderingen uten karakter gis. Når denne gjennomføres i oktober og mars, mens halvårsvurderingen med karakter gis i henholdsvis januar og i mai/juni, kan vi ikke se at tidspunktet er tilpasset tidspunktet for halvårsvurdering. Lovkravet er ikke oppfylt.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne i halvårsvurderingen gir informasjon om elevenes kompetanse i fagene og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen sin.

Med innarbeidet fremgangsmåte menes at skolen må ha avklart hvordan lærerne skal gå frem for å oppfylle kravet og at lærerne er kjent med og følger denne fremgangsmåten i praksis.

I intervju kommer det frem at skolen i den siste tiden har satt fokus på elevsamtalen, da spesielt at man i sterkere grad må knytte tilbakemeldingen til elevens kompetanse i fagene. Vi får høre at utviklingssamtalen nå står for tur for en slik gjennomgang.

Meråker skole har en rutine for utviklingssamtalen. Det beskrives i EVS at skolen har lagt halvårsvurderingen uten karakter inn som en del av utviklingssamtalen. Rutinen omtaler innhold i samtalen, men bruker ikke begrepene tilbakemelding eller beskrivelse av kompetanse i fag. Heller ikke begrepet fremovermelding eller veiledning om hvordan kompetansen kan økes, brukes. Det står at innholdet skal omhandle læringsprosess og læringsresultater, samt at samtalen skal være en dialog omkring elevens læring og

utvikling. Dette *kan* være med på å dekke innholdskravet til halvårsvurdering uten karakter, selv om ikke de overnevnte begrepene brukes.

Tre eksempler på utfylte halvårsvurderinger fra de tre hovedtrinnene er lagt ved som dokumentasjon. På 8.-10. og 5.-7. trinn er alle fag beskrevet, men på 1.-4. trinn er det kun engelsk, norsk, matematikk og kroppsøving som er med. Det bekreftes i intervju at dette er de eneste fagene 1.-4. trinn får halvårsvurdering i.

I noen få av fagene kan vi se at det blir gitt tydelige og klare beskrivelser av elevenes faglige ståsted ut fra målene, og det samme gjelder for fremovermeldingene, men vi finner flere eksempler på det motsatte. I noen av fagene er det ikke gitt noen fremovermeldinger i det hele tatt. Vi ser også beskrivelser knyttet til om man viser interesse og engasjement, og at man da i mindre grad beskriver faglig kompetanse.

I et av eksemplene viser man i faget KRLE til tilbakemeldinger i et annet fag, samfunnsfag, når man skal beskrive kompetansen i faget. Dette viser at en del av tilbakemeldingene og fremovermeldingene er av mer generell art – og ikke spesifikt knyttet til kompetansen i selve faget.

Flere av tilbakemeldingene inneholder beskrivelser av oppnådde karakterer på prøver, eller beskrivelser om grad av måloppnåelse. Slike beskrivelser gir ikke eleven tilbakemelding om ståsted i faget, eller råd om hvordan han/hun kan forbedre seg i faget. Om man bruker slike beskrivelser, må det også følges av utdypinger.

På dette kontrollområdet kreves en innarbeidet fremgangsmåte som skal sikre at halvårsvurderingene inneholder begge de to komponentene; tilbakemeldinger om faglig kompetanse og fremovermelding om læringsråd i faget. De eksemplene vi har fått på utfylte halvårsvurderinger, viser at det er stor variasjon i kvaliteten på tilbakemeldinger og fremovermeldinger. For 1.-4. trinn mangler mange fag, og for noen elever mangler fremovermeldinger i enkelte fag.

Fylkesmannen konstaterer at det er for stor variasjon, både av hensyn til kvalitet på tilbakemeldinger og fremovermeldinger – samt hvorvidt elever får halvårsvurdering i alle fag, til at vi kan konkludere med lovlighet på dette kontrollområdet. Lovkravet er ikke oppfylt.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at årsrapporten inneholder en vurdering av elevens utvikling ut fra målene i IOP-en

Med innarbeidet fremgangsmåte menes at skolen må ha avklart hvordan lærerne skal gå frem for å oppfylle kravet, og videre at dette etterfølges i praksis. I Meråker skoles prosedyredokument knyttet til spesialundervisning, kommer det frem hvem som skal utarbeide årsrapport, og at spes.ped-koordinator skal lese gjennom før rektor signerer. Fristen for ferdigstilling ligger også i denne prosedyren (3. juni). Vedlagte årsrapporter er datert i måneden juni.

Meråker skole benytter en mal for årsrapport; malen er IOP-en med en kolonne for oppstilling av mål, vurderingskriterier, metodikk, organisering og til sist en kolonne for vurdering av måloppnåelsen. Den første kolonnen skal brukes til underveisvurdering, og den andre kolonnen årsvurdering. Det bekreftes i intervju at prosedyredokumentet følges, og at den nevnte malen for årsrapport brukes av alle som har ansvar for å skrive slik rapport.

Fylkesmannen har mottatt to eksempler på årsrapporter. Av disse eksemplene kan vi se at vurderingene er gjort i forhold til målene som er nedfelt i IOP-en. Vurderingene er konkrete, og beskriver i stor grad elevens måloppnåelse. Det kommer også frem hva eleven må arbeide med i fortsettelsen.

Fylkesmannen ser at strukturen skolen har valgt, lager en god sammenheng mellom evaluering og planlegging av spesialundervisning. Et mål med årsrapporten er også å vurdere opphør av spesialundervisning – og med en slik vurdering av målrealisering, vil Meråker skoles årsrapport være egnet som verktøy for å vurdere fortsatt behov for spesialundervisning. Årsrapporten skal beskrive elevens utvikling ut fra målene i IOP-en. Av de eksemplene som er vedlagt ser vi at det er det den gjør. Fylkesmannen konkluderer med at lovkravet er oppfylt.

Elevene skal involveres i vurderingen av eget læringsarbeid.

Elevene skal delta aktivt i vurdering av eget arbeid, egen kompetanse og egen faglig utvikling. Formålet med egenvurdering er at elevene reflekterer over og blir bevisst på egen læring.

Det er flere forhold som må være tilstede for at elever skal kunne involveres i vurdering av eget læringsarbeid. Elevene må forstå hva de skal lære (mål) og hva som er forventet av dem, læreren må modellere gode tilbakemeldinger og læringsmiljøet må være trygt. Meråker skole har jobbet mye med læreplanen, og de gjør elevene kjent med målene både i kortere og litt lengre tidsspenn. Dette er et av de forholdene som må være tilstede for at eleven skal kunne involveres i vurderingsarbeidet.

Hvordan elevene involveres i vurdering av eget læringsarbeid er lite omtalt av skolen i EVS. Av de to gruppene som utdyper svaret sitt i EVS, kommer det frem at dette oppleves som et område som utfordrer skolen og at man her har et forbedringspotensiale. En av gruppene beskriver at egenvurdering er vanskelig for elevene. Begge disse lærergruppene beskriver at det er lettere å la elevene vurdere seg selv når de har hatt en muntlig presentasjon, enn på skriftlig arbeid.

I de tidligere omtalte LOTUS-skjemaene har også dette prinsippet blitt drøftet og reflektert over i fellestid. Teamene har fylt inn eksempler fra sin egen undervisningspraksis. Her omtales metoder som hverandrevurdering, to stjerner og et ønske, fagsamtaler, skriftlig og muntlig egenvurdering, bruk av vurderingsskjemaer, å vurdere sin egen prøve ved å sette karakter som begrunnes og leksesjekk hos hverandre. Opplysninger gitt av elever i intervju bekrefter at skolen involverer elevene i vurderingen av seg selv i fagene, men det kommer også frem at det er variasjon mellom trinnene og fagene. Elevene forteller at det nok er mest vanlig å vurdere egne muntlige fremlegg, eller at de besvarer egenvurderingsskjema i slutten av kapitler i boka. Elevene er enige om at egenvurderingen går lettere dersom de har fått kriterier som de skal vurdere etter.

Ser vi på resultater fra elevundersøkelsen, kan vi se at resultatene på 7. trinn har gått litt tilbake i løpet av en treårsperiode, mens de på 10. trinn har gått litt frem. Sammenlignet med fylkessnittet, ligger 10. trinn litt over dette, mens 7. trinn er under.

Skolen gjennomfører elevsamtaler, og benytter et skjema i forberedelsene av samtalen. Hensikten med dette skjemaet kan være å skape refleksjon omkring elevens læring, kompetanse og utvikling i fagene. Det benyttes ulike skjema på barne- og ungdomstrinn. Skjemaene er ganske omfangsrike. I skjemaene har man valgt å trekke ut de fem grunnleggende ferdighetene mer enn man fokuserer på fagene. I barnetrinnets skjema er det start på setninger som skal fullføres som «Jeg er fornøyd med at jeg kan...», «Jeg kunne tenke meg å bli bedre til..» og «Forslag til hva som må til for å bli bedre». Slike igangsettere kan være en hjelp til å reflektere over egen læring.

Fylkesmannen ser tegn på en praksis for å involvere elevene i eget læringsarbeid, og det fremkommer også i intervju et ønske fra skolen om en større grad av elevinvolvering. Svar gitt i intervju og i EVS viser at lærerne ikke er helt tilfreds med sitt eget ståsted på dette området. Gjennom opplysninger gitt i EVS, intervju og i LOTUS-skjema ser vi at Meråker skole har et visst repertoar når det gjelder elevinvolvering. Skolen har også praksis for å involvere elever i refleksjon over egen læring i tilknytning til elevsamtalen. Fylkesmannen konkluderer med at lovkravet er oppfylt.

5. Underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning

5.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og i forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Skolen må ha en innarbeidet framgangsmåte som sikrer at lærerne systematisk og løpende vurderer om alle elever har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Læreren skal, som en del av underveisvurderingen, vurdere om den enkelte eleven har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-11. Skolen må ha en kjent og innarbeidet framgangsmåte slik at lærerne vurderer systematisk og løpende om elevene har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Skolen må ha en innarbeidet framgangsmåte som sikrer at arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø blir vurdert for elever som ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, og basert på vurderingen må skolen eventuelt gjennomføre tiltak innenfor tilpasset opplæring.

Alle elever har krav på tilpasset opplæring, jf. opplæringsloven § 1-3. Dersom en elev ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, skal skolen først vurdere og eventuelt prøve ut tiltak innenfor det ordinære opplæringstilbudet, jf. opplæringsloven § 5-4. Skolen må se på om tiltak knyttet til arbeidsmåter, vurderingspraksis og arbeidsmiljø kan bidra til at eleven får tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Framgangsmåten for dette må være kjent og innarbeidet. Dette skal skolen gjøre før eleven eventuelt blir henvist til PPT for en sakkyndig vurdering med tanke på spesialundervisning.

Skolen må ha en innarbeidet framgangsmåte for å vurdere om elevene har behov for spesialundervisning og sikre at lærerne melder behov for spesialundervisning til rektor.

I noen tilfeller vil skolens vurdering og eventuelle utprøving av tiltak etter opplæringsloven § 5-4 konkludere med at eleven ikke kan få tilfredsstillende utbytte av opplæringen innenfor det ordinære opplæringstilbudet. Eleven har da krav på spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-1. Det er viktig at prosessen for å kunne gi spesialundervisning blir startet så snart som mulig etter at behovet for dette er avdekket. Undervisningspersonalet har derfor både plikt til å vurdere om en elev trenger spesialundervisning og å melde fra til rektor når det er behov for det, jf. opplæringsloven § 5-4. Skolen må ha en framgangsmåte som er kjent og innarbeidet blant lærerne slik at de vurderer og melder behov for spesialundervisning.

5.2 Fylkesmannens undersøkelser, vurderinger og konklusjoner

Som dokumentasjon på dette kontrollområdet har vi mottatt testplan for Meråker skole, kartleggingsverktøy for skolen før henvisning, rutine for tverrfaglig skoleforum ved Meråker skole, prosedyre – og innholdsbeskrivelse av torsdagsmøtet ved skolen, prosedyredokumentet for spesialundervisning ved Meråker skole, rutiner og avklaringer før ressursmøtene ved skolen, eksempler på enkeltvedtak om spesialundervisning, felles mal for utviklingssamtaler. Arbeidet med dette kontrollområdet er også omtalt i EVS og i intervju.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne systematisk og løpende vurderer om alle elever har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Meråker skole har en plan for kartlegging som skal gjennomføres på de ulike trinnene. Det bekreftes i intervju at denne planen følges. Utover dette bruker lærerne observasjon og annen informasjon de har om elevene til å vurdere utbyttet de har i fagene. Lærerne vurderer altså utbyttet både løpende og systematisk.

I alle EVS med unntak av én, svares at man har en innarbeidet fremgangsmåte på dette kontrollområdet. I denne beskrives det at lærerne har ulik praksis på skolen knyttet til slike vurderinger.

Når vi stiller samme spørsmål i intervju, får vi sammenfallende svar. Praksis omtales slik: Enkeltlærere drøfter gjerne først bekymringer på sitt eget team, eller med nærmeste leder eller spes.ped.-koordinator. Skolen har en godt etablert ordning som kalles «torsdagsmøtet». Meråker skoles kontaktperson fra PPT, samt spes.ped.-koordinator ved skolen er fast representert i dette møtet, ellers kan også helsesøster, logoped eller barnevernspedagog være tilstede hvis sakens karakter krever det. Møtet er godt kjent blant skolens lærere og alle kan melde inn saker omkring elever som bekymrer, enten faglig eller på andre måter. Lærere fanger opp manglende læringsutbytte gjennom den løpende underveisvurderingen, samt ved å følge skolens kartleggingsplan. Videre skal drøftinger på team, eller med leder/spes.ped.-koordinator og videre torsdagsmøtet, være neste skritt. Opplysninger gitt i intervju viser sammenfall i forståelsen av hva som er skolens praksis på dette området. Fylkesmannen konkluderer med at lovkravet er oppfylt.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø blir vurdert for elever som ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, og basert på vurderingen må skolen eventuelt gjennomføre tiltak innenfor tilpasset opplæring.

Det fremkom i intervju og i EVS at skolen jevnlig vurderer den ordinære opplæringen som gis, og hvordan man bedre kan tilpasse for elever som ikke har tilfredsstillende utbytte. I forrige kontrollområde beskrives hvordan læreren overvåker elevenes utbytte av opplæringen, og videre hvordan enkeltlærere også drøfter observasjoner og kartleggingsresultater med flere, enten på team, med skoleledelse/spes.ped.-koordinator eller på «torsdagsmøtet». I prosedyrene for «torsdagsmøtet» beskrives det at læreren må gjøre rede for hvilke tiltak som er forsøkt. I intervju kommer det frem at skolen har blitt mer kreative i å vurdere og prøve ut tiltak. Tiltak som beskrives dekker både arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø. I prosedyren for spesialundervisning omtales rutiner ved bekymring om lavt læringsutbytte for elever. Lærere skal gjennomføre ulike tilpasninger før elevsaker løftes til «torsdagsmøtet». Spes.ped.-koordinatoren kan også komme inn for å observere tiltak som prøves ut for å vurdere effekt. PPT og spes.ped.-koordinatoren kan komme med forslag til nye tiltak som skal prøves ut før henvisning.

Eksempler som gis er organisering av elever i mindre grupper, annen gruppeinndeling, ny plasseringen i klasserommet, synlig dagsplan, bruk av andre metoder, benytte andre læreverk eller læremidler, tilpasse mengde på ukeplanen og på 10. trinn har skolen dessuten en lærerressurs som kan disponeres fleksibelt ut fra behov.

Fylkesmannen ser at skolen vurderer alternative måter for å tilpasse opplæringen på, både når det gjelder arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø. Eksempler gitt i EVS og intervju bekrefter at nødvendige tiltak blir igangsatt. Fylkesmannen konkluderer med at disse lovkravene er oppfylt.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å vurdere om elevene har behov for spesialundervisning og sikre at lærerne melder behov for spesialundervisning til rektor

Ved Meråker skole er det som tidligere nevnt, en tydelig handlingsrekke for drøftinger knyttet til bekymring av elevers utbytte av opplæringen, og dialogen mellom lærerne, spes.ped-koordinator og ledelse er nær. Det fremgår av svarene i EVS og intervju at lærerne etter å ha prøvd å tilpasse den ordinære opplæringen på flere måter, melder behov for spesialundervisning til rektor eller spes.ped-koordinator. Ingen henviser uten først å ha drøftet med ledelsen eller at saken har vært oppe til drøftinger på «torsdagsmøtet», der også kontaktpersonen fra PPT sitter.

Det benyttes eget skjema for henvisning, og her skal også pedagogisk rapport legges ved. Meldingen går alltid via spes.ped-koordinator og rektor før den sendes til PPT.

Fylkesmannens vurdering er at denne praksisen gjennomsyrrer hele organisasjonen. Utover dette konstaterer vi at vi har mottatt eksempel på vedtak om spesialundervisning, samt at det fremgår av GSI at skolen har elever med spesialundervisning. Lovkravet er oppfylt.

6. Vurdering av behov for særskilt språkopplæring

6.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med å vurdere behov for særskilt språkopplæring. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og i forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Skolen må ha en innarbeidet framgangsmåte for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk. For elever med behov for særskilt norskopplæring må en innarbeidet framgangsmåte sikre at det blir vurdert om eleven også har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring.

Elever i grunnopplæringen med annet morsmål enn norsk og samisk, har rett til særskilt norskopplæring til de har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge den ordinære opplæringen på skolen, jf. opplæringsloven § 2-8. Om nødvendig har elevene også rett til morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler. Skoleeier har ansvaret for at kartleggingen av elevens norskferdigheter blir gjort før vedtaket om særskilt språkopplæring. I de fleste tilfeller er det skolen som gjennomfører kartleggingen. Skolen må også vurdere om eleven eventuelt har behov for morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler. Skolen må ha en kjent og innarbeidet framgangsmåte som sikrer dette.

Elever med vedtak om særskilt språkopplæring skal få kartlagt sine norskferdigheter underveis i opplæringen.

Skolen skal også kartlegge eleven underveis i opplæringen når eleven får særskilt språkopplæring, jf. opplæringsloven § 2-8. Dette for å vurdere om eleven har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge den vanlige opplæringen på skolen. Skolen må foreta en individuell vurdering av tidspunktet for dette.

6.2 Fylkesmannens undersøkelser, vurderinger og konklusjoner

Som dokumentasjon på dette kontrollområdet har vi mottatt to enkeltvedtak om særskilt språkopplæring og dokumentet «Inkluderende språkopplæring». Temaet er også omtalt i EVS og i intervju.

Skolen må ha en innarbeidet framgangsmåte for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk. For elever med behov for særskilt norskopplæring skal en innarbeidet framgangsmåte sikre at det blir vurdert om eleven også har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring

Meråker kommune har hatt asylmottak i mange år. I 2016 kom et stort antall asylsøkere. Meråker skole etablerte da for første gang innføringsklasser. Elever som er nylig ankomne, får tilbud om å gå i innføringsklasse, men har timer i praktisk-estetiske fag sammen med klassen sin. Meråker kommune har deltatt i den nasjonale satsingen Kompetanse for mangfold, og mottar i etterkant av deltakelsen, veiledning innenfor dette området.

Det kommer frem i intervju og EVS at skolen er i gang med å utvikle rutiner for området særskilt språkopplæring. I dokumentet «Inkluderende språkopplæring» beskrives reglene vi finner i opplæringsloven, organiseringen av opplæringen ved Meråker skole samt bruk av inntakssamtale og fatting av enkeltvedtak. Først beskrives en inntakssamtale med

foresatte. Ut fra denne samtalen vurderer skolen hvilket tilbud som vil passe eleven best. Videre kartlegges elevene med Udir sitt kartleggingsverktøy. På grunnlag av samtale og gjennomført kartlegging fattes enkeltvedtaket. I det nevnte dokumentet står det at kartleggingen av norskferdigheter er lagt til spes.ped.-team.

I EVS får vi ulike svar på om skolen faktisk har en innarbeidet fremgangsmåte. Svarene bærer preg av at fremgangsmåten er ny. Det har vært en periode med utprøving, og skolen er fortsatt i en fase hvor fremgangsmåten endres for å få en praksis som fungerer best mulig. Dokumentet beskriver at Udirs kartleggingsverktøy skal brukes, og to av svarene i EVS bekrefter dette. I intervju kommer det i tillegg frem at det er mange som underviser i grunnleggende norsk, og at ikke alle kjenner det kartleggingsverktøyet som skal benyttes. Videre står det i dokumentet «Inkluderende språkopplæring» at det er spes.ped.-team som skal kartlegge elevene før enkeltvedtaket fattes, men dette avkreftes i intervju. Erfaringer skolen har gjort seg, tilsier at kartleggingen må ligge nærmere eleven, og det vises til at kontaktlærer, faglærer og morsmålslærer bør gjøre dette sammen.

Hensikten med en kartlegging av elever med annet morsmål enn norsk, er å finne ut om de har tilstrekkelige ferdigheter til å følge den ordinære opplæringen. Hvis de ikke har det, så har de rett på særskilt språkopplæring. Vi ser av eksempler på enkeltvedtak om særskilt språkopplæring, og hører praksis beskrevet på Meråker skole, at det blir gitt særskilt språkopplæring. På dette området kreves en innarbeidet fremgangsmåte. Sprikene i svarene vi har fått på dette området tyder på at den ikke er godt nok kjent i organisasjonen og dermed heller ikke innarbeidet. Lovkravet er ikke oppfylt.

I forbindelse med vurderingen av rett til særskilt norskopplæring, skal også behovet for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring vurderes. Det skal sikres at dette blir vurdert, gjennom en innarbeidet fremgangsmåte.

Meråker skole har rekruttert morsmålslærere, og benytter delvis lærere på voksenopplæringen i kommunen. Det finnes også eksempler på at det er benyttet tolk i undervisningen.

Fylkesmannen har fått oversendt to enkeltvedtak. I den ene saken omtales ikke tospråklig fagopplæring eller morsmålsopplæring i det hele tatt. I den andre saken kommer det frem at eleven har fått rett til morsmålsopplæring. Ikke i noen av sakene er det gjort en *vurdering* av behovet for morsmålsopplæring eller tospråklig fagopplæring.

Svarene vi har fått i EVS og i intervju på dette kontrollområdet varierer, fra at man bekrefter å ha en innarbeidet fremgangsmåte – og viser til at morsmålslærere settes inn, til at det avkreftes at en slik fremgangsmåte finnes. Sprik i svarene her, sammenholdt med de to enkeltvedtakene som ikke foretar en vurdering av behov for morsmålsopplæring eller tospråklig fagopplæring, tilsier at vi ikke finner at Meråker skole har en innarbeidet fremgangsmåte. Lovkravet er ikke oppfylt.

Elever med vedtak om særskilt språkopplæring skal få kartlagt sine norskferdigheter underveis i opplæringen.

Kartleggingen skal gjennomføres for å vurdere om eleven har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge den vanlige opplæringen på skolen. Skolen må foreta en individuell vurdering av tidspunktet for denne overgangen.

Meråker skole har ingen skriftlig rutine for kartlegging av norsksferdighetene underveis i opplæringen. Det er det heller ikke noe krav om. Kravet er at kartleggingen underveis skjer slik at man kan vurdere progresjonen til eleven og tilpasser opplæringen, og eventuelt overfører eleven fra læreplanen i grunnleggende norsk til den ordinære læreplanen i norsk. Gjennom svar gitt i EVS og i intervju fremkommer det at praksisen er variert, og læreravhengig. Flere beskriver at man på dette området er i ferd med å utvikle en bedre og mer lik praksis, men at man ikke er der ennå. Fylkesmannen konkluderer med at lovkravet er ikke er oppfylt.

7. System for å vurdere og følge opp at kravene blir etterlevd

7.1 Rettslige krav

Etter Opplæringsloven § 13-10 andre ledd skal skoleeier ha et forsvarlig system for å vurdere om kravene i opplæringsloven med forskrift blir oppfylt. Systemet skal også sikre at skoleeier følger opp resultatene fra disse vurderingene hvis det avdekkes avvik.

Systemets utforming og omfang kan skoleeier bestemme på bakgrunn av lokale forhold, egne risikovurderinger og skoleeiers og skolens organisering. Men for at et system skal være forsvarlig, må det både være egnet til å avdekke forhold som er i strid med lov og forskrift, og det må sikre at det blir satt i gang nødvendige og gode nok tiltak. Nedenfor har vi konkretisert kravene som skoleeier må oppfylle, for at systemet skal være forsvarlig i samsvar med opplæringsloven § 13-10.

Skoleeier må skaffe seg informasjon

Skoleeier må sørge for ha oppdatert kunnskap om skolens praksis slik at skoleeier kan gjøre vurderinger av om skolene oppfyller kravene i opplæringsloven med forskrifter. Informasjonen som blir innhentet, må være relevant og dekkende for kravene i regelverket på det området som skal vurderes.

Skoleeier må vurdere skolens praksis opp mot regelverket

Skoleeiere må bruke informasjonen de innhenter om skolens praksis til å vurdere om den er i samsvar med opplæringsloven med forskrift på det området de ser på. Dette betyr at skoleeier må skaffe seg tilstrekkelig kompetanse slik at de vet hvilke krav regelverket stiller på ulike områder, og må ha en riktig forståelse av kravene. Dette betyr at skoleeier må skaffe seg tilstrekkelig regelverkskompetanse.

Skoleeier må sørge for varige endringer når praksis bryter med regelverket

Skoleeier må sette i verk tiltak for å endre skolens praksis. Tiltakene må være egnet til å rette opp praksis. En årsaken til brudd på regelverket kan være at rektorer og lærere ikke har tilstrekkelig kunnskap om regelverket. En annen årsak kan være at de mangler kompetanse i å anvende regelverket. Skoleeiers tiltak må da rette seg mot å øke kunnskapen eller kompetansen.

Videre må skoleeier følge opp at tiltakene faktisk fører til at skolene endrer praksis i samsvar med kravene i regelverket og at endringene blir varige. Dette betyr at skoleeier må hente inn informasjon om at eventuelle tiltak på skolenivå blir iverksatt, og at de virker i samsvar med intensjonen. Skoleeier må følge opp helt til skolens praksis på det gjeldende området er blitt i samsvar med opplæringsloven med forskrifter.

Skoleeier må innhente tilstrekkelig informasjon ofte nok til å vurdere og følge opp praksis
Skoleeier må innhente nok informasjon til på en forsvarlig måte å kunne vurdere om skolens praksis er i samsvar med regelverket. Videre må skoleeier også innhente nok informasjon til å kunne følge opp at tiltakene har gitt reelle endringer. Hva som er tilstrekkelig informasjon, vil avhenge av hvilke funn skoleeier gjør i de ulike faser av informasjonsinnhenting. Dette krever at skoleeier har et minimum av informasjon fra alle områder som er regulert av regelverket. Dersom innhentet informasjon indikerer at praksis ikke er i samsvar med regelverket, må skoleeier skaffe seg mer informasjon for å få avklart dette.

Skoleeier må jevnlig innhente og vurdere informasjon om praksis. For å ha et effektivt system som er treffsikkert og innhenter tilstrekkelig informasjon ofte nok, må skoleeier foreta gode vurderinger av risiko. Områder der skoleeier tidligere har sett at det har vært brudd på regelverket, kan indikere høy risiko. Det samme gjelder områder der skoleeier har utarbeidet få retningslinjer for skolens praksis, eller har hatt få tiltak for å øke kompetansen i forståelse og bruk av regelverket. Skoleeier må også i sine vurderinger legge stor vekt på kontroll av områder der manglende etterlevelse av regelverket kan få store konsekvenser for elevene. Basert på slike avveininger av sannsynlighet og konsekvens må skoleeier ta stilling til hvor ofte og hvor omfattende skoleeier skal kontrollere skolens praksis på ulike områder. Dersom brudd på regelverket foregår over lang tid uten å bli avdekket og fulgt opp av skoleeier, vil ikke skoleeiers risikovurderinger og system være forsvarlig.

7.2 Fylkesmannens undersøkelser, vurderinger og konklusjoner

Som dokumentasjon på dette kontrollområdet har vi mottatt budsjett 2016, delegasjonsreglement Meråker kommune, oversikt over enkeltvedtak skoleåret 2017/18, eksempel på enkeltvedtak om spesialundervisning, rapport fra satsingen Kompetanse for mangfold, kvalitetssikringsplan for Meråker skole, internkontrollrapport (nasjonale prøver), møtereferat samarbeidsmøte mellom skoleeier og skoleledelse, strategisk plan Meråker skole, tilstandsrapport for 15/16 og utkast til tilstandsrapport for 16/17, plan Vurdering for læring, program for ressursamling Vurdering for læring, møteinnkalling kommunestyremøte 27.02.17 og årsmelding for 2015. Kontrollområdet er dessuten omtalt i EVS og intervju.

Skaffer skoleeier seg informasjon om skolens arbeid med å vurdere behov for særskilt språkopplæring, skolens arbeid med undervisningsvurdering, skolens arbeid med opplæringen i fag og IOP?

I Meråker kommune er det rektor som er gitt myndighet til å fatte enkeltvedtak om særskilt språkopplæring. Det fremkommer av kvalitetssikringsplanen at skolen primært skal benytte Udirs kartleggingsverktøy i vurdering av behov for særskilt språkopplæring. Skolen sender oversikt over de elever som har fått rett til særskilt språkopplæring. Denne oversikten viser også hvilket tilbud eleven skal ha. Enkeltvedtakene ligger i kommunens saksbehandlingssystem, og skoleeier kan dermed kontrollere dem for å se hvordan skolen har vurdert elevenes rett til særskilt språkopplæring.

Det fremkommer av intervju at skolen har varslet skoleeier om mangelfull etterlevelse av § 2-8. Skoleeier bekrefter at hun mener dette har vært et krevende område å ha oversikt over, og at hun har mottatt informasjon fra skolen når det har vært utfordringer knyttet

til regeletterlevelsen her. Fylkesmannen ser at skoleeier skaffer seg informasjon om skolens arbeid med å vurdere behov for særskilt språkopplæring.

En måte skoleeier kan skaffe seg informasjon om skolens arbeid med undervisvurdering på, er å se på resultater på området vurdering for læring i elevundersøkelsen. Svarene her kan gi innsikt i styrker og svakheter ved skolens vurderingspraksis. Meråker kommune har deltatt i den nasjonale satsingen Vurdering for læring (pulje 6), og i intervju og EVS kommer det frem at skoleeier har deltatt noe i skolens planarbeid, på planleggingsdager og delvis også i nettverk. Skoleeier har tilgang til systemet Oppad og VOKAL, og har dermed tilgang til elevers halvårsvurderinger i fag samt kartlegginger av enkeltelever. Fylkesmannen vurderer det slik at skoleeier innhenter informasjon fra nasjonale undersøkelser, lokale datasystemer samt at dialog og deltakelse på skolenivå gir innsikt i skolens ståsted når det gjelder undervisvurdering.

Skoleeier overvåker læringsutbyttet på skolenivå, gjennom å følge med på resultatene på nasjonale prøver, karakterstatistikk på eksamen og på grunnskolepoengene. Disse tallene uttrykker resultat kvalitet. I avsnittet over omtalte vi arbeidet med undervisvurdering i VfL-satsingen. Som sagt har skoleeier delvis deltatt på planleggingsdager og planarbeid knyttet til dette arbeidet. Undervisvurderingens prinsipper er nært knyttet opp til arbeidet med læreplanen og skolens arbeid med opplæringen. Gjennom slik deltakelse skaffer skoleeier seg innsikt i det vi gjerne omtaler som skolens prosesskvalitet. Vi vurderer det slik at skoleeier skaffer seg informasjon om skolens arbeid med opplæringen.

I Meråker kommune er det skoleeier som fatter vedtak om spesialundervisning. Dette gir skoleeier god innsikt i alle elevsaker. Skoleeier har jevnlig møter med PPT, og de har gjennomgang av hver enkelt elevs utbytte av opplæringen, og behov videre. PPT har faste møter med spes.ped.-koordinatoren på skolen. Denne strukturen skal sikre en god flyt i informasjonen. Skoleeier har også tilgang til alle årsrapporter. Disse skal beskrive gjennomført opplæring, samt vurdere måloppnåelse sett opp mot elevens IOP. Skoleeier skaffer seg informasjon om skolens arbeid med IOP. Lovkravet er oppfylt.

Bruker skoleeier innhentet informasjon til å vurdere om skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen er i samsvar med regelverket?

Det er ulike svar i skoleledelsens og skoleeiers EVS på dette regelverksområdet. Skoleledelsen savner å delta i vurderingene, og mener at deres vurderinger mangler i utarbeidelsen av bla. a. tilstandsrapporten. En slik involvering vil kunne gi skoleeier en bredere forståelse av tilstanden, samt at det også kan skape en større forståelse hos skoleledelsen for hva som er i tråd med regelverket og ikke, og hvilke tiltak man da må igangsette. Vi kan imidlertid ikke si at det er i strid med regelverket å ikke involvere skoleledelsen i slik vurdering.

Vi finner eksempler på at skoleeier bruker informasjonen hun får til å vurdere om skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen er i tråd med regelverket. Ett eksempel er rapporten fra prosjektet Kompetanse for mangfold. Her peker skoleledelsen på at det i satsingen ble jobbet med å bedre eksisterende praksis hva angikk morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring.

I intervju fikk vi høre at skolen selv hadde varslet skoleeier om utfordringer knyttet til regeletterlevelsen av oppl. § 2-8.

Meråker kommune har sendt med tilstandsrapport for 2015/16, samt utkast til tilstandsrapport 2016/17. I 2015/16-rapporten omtales bare minoritetsspråklige elevers rett til grunnleggende norsk, mens det i utkast til 2016/17-rapporten også er tatt med tospråklig fagopplæring og morsmålsopplæring. I strategi for kompetanseutvikling i Meråkerskolen er ett av tiltakene å kvalitetssikre opplæringen for elever fra språklige minoriteter. På dette lovområdet hørte vi også om prosesser på skolenivå. Opplysninger gitt i intervju underbygger at det her er gjort vurderinger omkring regeletterlevelsen på bakgrunn av informasjon som skoleeier har fått.

Meråker skole har som tidligere omtalt deltatt i pulje 6 av Vurdering for læring. Puljeperioden er over, men skolen skal fortsette å jobbe med vurderingsområdet. Av referat fra samarbeidsmøte den 14. februar, ser vi at Vurdering for læring og veien videre, var satt opp som tema. Saken ble utsatt til neste møte.

På spørsmål stilt i intervju, kom det frem at deltakelsen i den nasjonale satsingen Vurdering for læring, var et svar på at skoleeier hadde gjort vurderinger av at «skoen trykket» på området underveisvurdering. På bakgrunn av disse eksemplene, konkluderer vi med at lovkravet er oppfylt.

Bruker skoleeier disse vurderingene til å sørge for at skolene får en ny praksis i samsvar med regelverket?

Det er ulike svar i EVS fra skoleeier og skoleledelse når det gjelder dette kontrollspørsmålet. Skoleledelsen gir uttrykk for at det ikke alltid er samsvar mellom de utviklingstiltak skolen ønsker å igangsette, og det som skisseres fra skoleeier. I forrige kontrollområde omtalte vi opplevelsen av mangelfull dialog mellom nivåene. Dette kan være noe av årsaken til at utfordringsbildet kan oppleves sprikende sett fra skolenivå og skoleeiernivå. For skolens utvikling kan en slik manglende felles forståelse virke uheldig. For vurdering av oppfyllelse av dette lovkravet, er det mindre relevant. Her vurderes skoleeiers ansvar for å bruke vurderinger, og videre sørge for at skolen får en praksis i tråd med regelverket.

Høsten 2016 fikk skoleeier varslings fra skolen om en hendelse som kunne betraktes som et avvik på gjennomføringen av nasjonale prøver. På bakgrunn av denne varslingen, samt svake resultater på nasjonale prøver over flere år, gjennomførte skoleeier et internt tilsyn. Skoleeier ønsket informasjon om hvilket arbeid skolen gjorde i forbindelse med gjennomføringen og oppfølgingen av prøvene. På bakgrunn av rektors redegjørelse, samt innsendt dokumentasjon kom skoleeier med noen vurderinger og beskrivelser uttrykt som krav. Disse er uttrykt i 6 punkt, hvorav punkt 6 understrekes å være det mest sentrale. Dette punktet er «Rektor bes om å utvikle utviklingssamtalen slik at resultater/mestringsnivå og tiltak er en del av samtalen jf. vurdering for læring». Vi vurderer dette som et eksempel på at skoleeier bruker vurderinger til å sørge for at skolen får en ny praksis.

Når det gjelder området minoritetsspråklige elever og særskilt språkopplæring, ser vi at skoleeier får oversikt over antall elever som mottar særskilt språkopplæring, og hvilke tilbud de skal ha. Hun har tilgang til enkeltvedtakene og dermed vurderingene som er gjort i disse. Det kommer imidlertid frem i intervju at det ikke har vært noen systematikk i å bruke denne informasjonen til å vurdere regeletterlevelsen av dette lovkravet. Som omtalt i kontrollområdet over, så har imidlertid skoleeier igangsatt tiltak for å endre praksis på dette området. Meråker kommune har deltatt i det nasjonale prosjektet

Kompetanse for mangfold, og følges opp med veiledning fra NORD universitet også etter prosjektslutt. Vi er også kjent med forbedringsarbeid på skolenivå når det gjelder rutiner og praksis innenfor arbeidet med minoritetsspråklige elever og tilbudet om særskilt språkopplæring. Kommunen prioriterer andrespråks-pedagogikk som studietilbud innenfor videreutdanning av lærere.

I kommunens strategiplan vises til prioriterte tiltak knyttet til vurderinger av behov for å kvalitetssikre opplæringen for elever fra språklige minoriteter. Dette kan også være et ledd i å sørge for en praksis i tråd med regelverket.

Vi ser flere eksempler på at skoleeier tar i bruk vurderinger, og sørger for at skolen utvikler en praksis i samsvar med regelverket. På bakgrunn av dett konkluderer Fylkesmannen med at lovkravet er oppfylt.

Følger skoleeier opp at skolene har endret sin praksis slik at den er i samsvar med regelverket?

Det kommer frem i intervju og EVS at skoleeier etterspør status på tiltak som er igangsatt, i samarbeidsmøter samt i forbindelse med f.eks. årsmelding. Fra skoleledelsens hold oppleves det ikke på samme måte. Det fremkommer i EVS og intervju at endring av praksis ikke blir etterspurt eller fulgt opp.

I kapittel 6 i denne tilsynsrapporten, konkluderes det med at Meråker skole ikke oppfyller lovkrav knyttet til vurderingen av retten til særskilt språkopplæring. Selv om vi kan se at Meråker skole, og Meråker kommune, er underveis i arbeidet med å få på plass en praksis i tråd med regelverket på dette området, kan vi på tilsynstidspunktet ikke se at det er slik. Skoleeier har på tilsynstidspunktet i dette tilfellet ikke fulgt opp at skolen har en praksis i tråd med regelverket. Lovkravet er dermed ikke oppfylt.

Innhenter skoleeier tilstrekkelig informasjon ofte nok til å vurdere og følge opp praksis som ikke er i samsvar med regelverket?

Skoleeier kan skaffe seg slik informasjon gjennom nasjonale undersøkelser, datasystemer og som informasjon direkte fra skolen; enten skriftlig eller i muntlig dialog. Det fremkommer i intervju at skoleeier har gode intensjoner om faste møter for slik samhandling, men at slike møter har vært noe sporadisk. De ukentlige møtene er for rektor og sektorsjef, mens på de månedlige møtene deltar hele skoleledelsen. På tilsynstidspunktet hadde det nettopp vært et slikt møte, og det var også videre plan for lignende møter. Det fremkom av intervju at dette var en struktur som både skole og skoleeier var tjent med i utviklingen og driften av Meråkerskolen.

Vi ser av EVS og det kommer frem i intervju, at skoleeier benytter et bredt utvalg av nasjonale undersøkelser. Hun har også tilgang til lokale datasystemer. Vi ser at slike data benyttes i kommunale dokumenter, blant annet i tilstandsrapporten. Skoleledelsen må årlig rapportere i forbindelse med utarbeidelsen av årsmeldingen.

Et årshjul kan sikre systematikk og frekvens på skoleeiers informasjonsinnhenting. Meråker kommunes kvalitetssikringsplan inneholder ikke et slikt. Det kommer også frem i intervju at informasjonsinnhenting og dialogen kan være noe sporadisk, og ikke så systematisk og forutsigbar.

Et forsvarlig system må tilpasses den enkelte kommunes behov. Meråker er en liten kommune med en grunnskole. I en liten kommune er det lettere å være tett på, og det

gir skoleeier bedre oversikt. Det opplyses allikevel fra begge hold at dialogen mellom nivåene kunne vært bedre. En bedre systematikk og bedre involvering kunne sikret at manglende regeletterlevelse raskere ble fanget opp og fulgt opp. Dette alene er ikke grunnlag for lovbrudd. Lovkravet er oppfylt.

8. Frist for retting av brudd på regelverket

Fylkesmannen har i kapitlene 3 til og med 7 konstatert brudd på regelverket. I denne rapporten gis Meråker kommune frist til å rette brudd på regelverket, jf. kommuneloven § 60 d. Frist for retting er **25.09.17**. Skoleeier må innen denne datoen sende Fylkesmannen en erklæring om at bruddet på regelverket er rettet og en redegjørelse for hvordan bruddet er rettet.

Dersom brudd på regelverket ikke rettes innen den fastsatte fristen, vil Fylkesmannen vedta pålegg om retting. Et eventuelt pålegg om retting vil ha status som vedtak og vil kunne påklages, jf. forvaltningsloven kapittel VI.

Skoleeier har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18.

Følgende pålegg er aktuelle å vedta etter utløp av rettefristen:

1. Skolens arbeid med opplæring i fag

Meråker kommune må sørge for at det lokale arbeidet med læreplaner ved Meråker skole oppfyller kravene til opplæringsloven § 2-3, jf. forskrift til opplæringsloven §§ 1-1, 3-1.

Meråker kommune må i denne forbindelse se til at:

- Rektor sikrer at undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne til
 - hva som blir vektlagt i vurderingen av kompetanse
- Rektor sikrer at opplæringen samlet dekker
 - individuelle opplæringsmål i IOP.

2. Skolens arbeid med opplæring i fag

Meråker kommune må sørge for at arbeidet med individuelle opplæringsplaner ved Meråker skole er i samsvar med opplæringsloven §§ 5-1 og 5-5.

Meråker kommune må i denne forbindelse se til at:

- Innholdet i IOP samsvarer med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen, herunder når det er gjort avvik fra LK06
- IOP-en har egne mål for opplæringen når elevens opplæring skal avvike fra ordinære læreplaner

3. Underveisvurdering for å øke elevens læringsutbytte

Meråker kommune må sørge for at den individuelle underveisvurderingen ved Meråker skole bidrar til at elevene får realisert sine muligheter til å nå målene for opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven §§ 3-1 og 3-13.

Meråker kommune må i denne forbindelse se til at:

- Lærerne veileder elevene i hva det legges vekt på i vurderingen i faget.
- Elevene fra og med 8. trinn får halvårsvurdering uten karakter
 - midt i opplæringsperioden i alle fag
 - på slutten av opplæringsåret i fag som ikke er avsluttet
- Skolen har en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne i halvårsvurderingen
 - gir informasjon om elevens kompetanse i fagene
 - gir veiledning om hvordan eleven kan øke kompetansen sin

4.Vurdering av behov for særskilt språkopplæring

Meråker kommune må sørge for at Meråker skole sikrer at elever som ikke har norsk eller samisk som morsmål, får vurdert sitt behov for særskilt språkopplæring, jf. opplæringsloven § 2-8.

Meråker kommune må i denne forbindelse se til at:

- Skolen har en innarbeidet fremgangsmåte for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk.
- Skolen har en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at det blir vurdert om eleven også har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring når eleven har behov for særskilt norskopplæring.
- Norskferdighetene til elever med vedtak om særskilt språkopplæring blir kartlagt underveis i opplæringen.

5.System for å vurdere og følge opp at kravene blir etterlevd

Meråker kommune må sørge for å ha et forsvarlig system for å vurdere og følge opp kravene i opplæringsloven med forskrift når det gjelder skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen, jf. opplæringsloven § 13-10 jf. § 2-8

Meråker kommune må i denne forbindelse:

- følge opp at Meråker skole har endret sin praksis slik at den er i samsvar med opplæringsloven.

Steinkjer 4/5-17

Ragnhild Sperstad Lyng
Fylkesmannen i Nord-Trøndelag
tilsynsleder

Vedlegg: Dokumentasjonsgrunnlag

Følgende dokumenter inngår i dokumentasjonsgrunnlaget for tilsynet som ble gjennomført på skolenivå:

- **Egenvurdering fra skoleeier**
- **Egenvurdering fra skoleledelse Meråker skole**
- **Egenvurdering fra lærergruppe småskoletrinnet, Meråker skole**
- **Egenvurdering fra lærergruppe mellomtrinnet, Meråker skole**
- **Egenvurdering fra lærergruppe ungdomstrinnet, Meråker skole**

Vedlegg fra Meråker skole:

- Maler for årsplan og periodeplan i fag
- Eksempler på årsplaner i ulike fag på ulike trinn
- Eksempler på periodeplaner i ulike fag på ulike trinn
- Observasjonsskjema skolevandring
- Klasseledelse tegn på god praksis
- Vurdering for læring
- Arbeid med elevundersøkelsen
- Spes.ped-arbeidet på Meråker skole
- Kartleggingsverktøy for skolen(før henvisning)
- Rutinebeskrivelse for tverrfaglig skoleforum
- Forberedelsesskjema før trinnmøtet
- Kartleggingsverktøy i bruk ved Meråker skole
- Rutiner for torsdagsmøtet ved Meråker skole
- Eksempler på sakkyndige vurderinger, enkeltvedtak, IOP-er og årsrapporter
- LOTUS VFL x3 vedlegg (oppsummering fra hovedtrinn knyttet til praksis i klasserommet
- Periode plan for utviklingstid – Tema: utvikling av maler for elevsamtaler
- MALER for elevsamtaler ved Meråker skole
- Eksempler på halvårsvurderinger brukt i utviklingssamtaler
- Skolens prosedyre for nye fremmedspråklige elever
- Enkeltvedtak særskilt norsk bosatt og asylsøker.

Det ble gjennomført stedlig tilsyn på Meråker skole 08.02.17

Det ble avholdt intervjuer med:

- Lærergruppe på 10. trinn
- Lærergruppe på 3. og 7. trinn
- Lærergruppe spesialundervisning og særskilt språkopplæring
- Elevgruppe på 7. og 10. trinn
- Rektor

Følgende dokumenter inngår i dokumentasjonsgrunnlaget for det utvidede tilsynet som ble gjennomført på skoleeiernivå 17.03.17:

- **Ny egenvurdering fra skoleeier**
- **Ny egenvurdering fra skoleledelsen**

Vedlegg fra skoleeier:

- Budsjet 2016
- Delegasjonsreglement Meråker kommune
- Oversikt over enkeltvedtak skoleåret 2017/18
- Eksempel på enkeltvedtak om spesialundervisning
- Kompetanse for mangfold – rapport
- Kvalitetssikringsplan for Meråker skole
- Nasjonale prøver – internkontroll
- Møtereferat samarbeidsmøte mellom skoleeier og skoleledelse Meråker skole
- Strategisk plan Meråker skole
- Tilstandsrapport Meråker kommune 15/16
- Tilstandsrapport Meråker kommune 16/17
- Vurdering for læring – program for samling
- Vurdering for læring – plan
- Møteinnkalling kommunestyremøte 27.02.17
- Årsmelding 2015

Det ble gjennomført stedlig tilsyn med Meråker kommune 17.03.17

Det ble avholdt intervjuer med:

- Sektorsjef (skoleeier)
- Skoleledergruppen med unntak av rektor

Besøk ved Meråker skole

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Meråker kommune

Møtedato

21.11.2018

Saknr

31/18

Saksbehandler Paul Ivar Stenstuen**Arkivkode** FE - 033**Arkivsaknr** 18/111 - 6

Kontrollutvalgssekretariatets innstilling

1. Kontrollutvalget tar den gitte informasjon til orientering.
2. Kontrollutvalget ber sekretær utarbeide et kortfattet notat som oppsummerer kontrollutvalgets inntrykk.

Saksutredning

For å skaffe seg et inntrykk av den drift avlegger kontrollutvalget rutinemessig ulike enheter i kommunen. Denne gang var det skolens tur. Besøket ved skolen gjennomføres i forbindelse med kontrollutvalgets møte den 21.11.18.

Program for dagen:

- Kl. 09:00 Oppmøte
- Kl. 09:05 Kort presentasjon av kontrollutvalget og formålet med besøket
- Kl. 09:15 Besøk med orientering fra skolen
- Organisering
 - Status mht. økonomi
 - Eventuelle utfordringer og tiltak
 - Suksesskriterier og måleindikatorer
 - Tema: Elevenes psykososiale miljø, vold og trusler og psykisk helse
 - Avvikskultur og internkontroll
 - Tverrfaglig samarbeid og samhandling
 - Annet
 - Omvisning
- Kl. 10:45 Samtale med representanter for de ansatte/tillitsvalgte og verneombud
(Dette er fremsatt som et tilbud for å komme og gi uttrykk for sitt syn og ikke som en innkalling)
- Kl. 11:30 Lunsj
- Kl. 12:00 Møte i kontrollutvalget for å oppsummere inntrykkene fra besøket/behandle saker på sakslisten

Orientering fra rådmannen vedørende sektor oppvekst

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Meråker kommune

Møtedato

21.11.2018

Saknr

32/18

Saksbehandler Paul Ivar Stenstuen

Arkivkode FE - 033

Arkivsaknr 18/111 - 7

Kontrollutvalgssekretariatets innstilling

Kontrollutvalget tar den gitte informasjon til orientering.

Saksutredning

Kontrollutvalget har anmodet rådmannen om en orientering om sektor oppvekst.

Kontrollutvalget ønsker særlig informasjon om følgende punkter:

- Status mht. økonomi
- Tverrfaglig samarbeid og samhandling i kommunens samlede virkemiddelapparat innenfor oppvekstsektoren.
- Drift gammel skole kontra drift av skolen etter nybygging/rehabilitering
- Eventuelle utfordringer, iverksatte og planlagte tiltak
- Annet

Prioritering vedrørende forvaltningsrevisjon - Utsatt sak

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Meråker kommune

Møtedato

21.11.2018

Saknr

33/18

Saksbehandler Paul Ivar Stenstuen**Arkivkode** FE - 217, TI - &58**Arkivsaknr** 18/265 - 4**Kontrollutvalgssekretariatets innstilling**

Saken legges fram uten forslag til innstilling.

Tilleggsopplysninger

Saken ble fremmet i møte den 10.09.18, sak 27/18. Kontrollutvalget fattet slikt vedtak i saken: "Saken utsettes til neste møte."

Bakgrunnen for utsettelsesvedtaket var bl.a. at en ønsket å gjennomføre besøket på skolen før en traff vedtak i saken.

Saksutredning

Kontrollutvalget behandlet sak 19/16 «Plan for forvaltningsrevisjon i møte den 21.09.16. Kontrollutvalget avga slik innstilling til kommunestyret:

1. «Kommunestyret godkjenner plan for forvaltningsrevisjon for Meråker kommune – 2016-2019, med slik prioritering av prosjekter.
 1. Omorganisering innen helse og omsorg
 - i. Ble de ansatte tilfredsstillende ivaretatt
 - ii. Ble brukerne tilfredsstillende ivaretatt
 2. Elevenes psykososiale skolemiljø
 3. Samordning av tjenester innen pleie og omsorg
 4. Saksbehandling
 5. Forebyggende helsearbeid og arbeid med folkehelse
 6. Språkopplæring til minoritetsspråklige
 7. Miljøforvaltning
2. Kommunestyret gir kontrollutvalget selv myndighet til å gjøre endringer i planperioden.»

Kommunestyret behandlet saken i møte den 28.11.16, sak 98/16. Kommunestyret vedtok enstemmig kontrollutvalgets innstilling.

Prosjektet med 1. prioritet er ferdigstilt. Det neste prosjektet på prioriteringslisten er "Elevenes psykososiale skolemiljø".

I plandokumentet heter det bl.a under avsnitt 4.3 Oppvekst og utdanning:

"...Fylkesmannen har gjennomført tilsyn med håndtering av regelverket om kommunen som lokal barnehagemyndighet, tilsynsmyndighet, opplysningsplikt til barneverntjenesten og barnehagens innhold. Fylkesmannen avdekket ingen avvik under tilsynet..."

Videre heter også at Fylkesmannen uttrykte i 2014 bekymring for høyere mobbetall i kommunen sammenlignet med fylket for øvrig. Mobbing er ikke omtalt i årsberetningen."

I den senere tid har det vært en del medieomtale mht. vold, trusler og trakasering av lærerne

i den norske skole utført av elever. I Dagbladets Magasinet blir det videre hevdet at et flertall av lærerne i den norske skole føler seg maktesløse i møte med slike elever.

Vurdering

Kommunens administrasjoner opplyser at det er blitt iverksatt tiltak mot mobbing i skolen. Slik en oppfatter administrasjonen har disse hatt effekt, men en er fortsatt ikke er i mål.

Det blir videre opplyst at det er helt avgjørende at skolen klarer å kommunisere med foreldrene på en slik måte at det blir etablert en felles virklighetsoppfatning med hjemmet mht. den enkelte elev. Et oppfattet endringsbehov hos de foresatte er med andre ord avgjørende for at korrigerende tiltak skal ha effekt.

Et naturlig spørsmål her vil kunne være hvordan/hvor godt fungerer det tverrfaglige samarbeidet i kommunens samlede virkemiddelapparat for å sikre at eventuelle utfordringer blir avdekket og at korrigerende tiltak blir iverksatt på en god måte og så tidlig som mulig.

Kommunestyret har gitt kontrollutvalget myndighet til å gjøre endringer i planperioden, jf. kommunestyrets vedtak punkt 2.

Kontrollutvalget må ta stilling til hvilke forhold en ønsker belyst med en forvaltningsrevisjon og hvorvidt det neste tema på listen fortsatt er aktuelt.

Statusrapport vedrørende regnskapsrevisjon 2018

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Meråker kommune

Møtedato

21.11.2018

Saknr

34/18

Saksbehandler Paul Ivar Stenstuen

Arkivkode FE - 216

Arkivsaknr 18/112 - 4

Kontrollutvalgssekretariatets innstilling

Kontrollutvalget tar statusrapport vedrørende regnskapsrevisjon 2018 til orintering.

Vedlegg

Statusrapportering regnskapsrevisjon Meråker

Ikke trykte vedlegg

Kontrollutvalgets årsplan/møteplan for 2018

Saksopplysninger

Kontrollutvalget skal påse at det føres betryggende revisjon med kommunens regnskaper.

Revisor har signalisert et ønske om å benytte deler av den ressurs som har vært avsatt til å være tilstede i kontrollutvalgenes møter til praktisk revisjonsarbeid. Revisor vil derfor i mindre grad enn tidligere være tilstede i kontrollutvalgenes møter.

Revisor har til dette møtet utarbeidet en kortfattet skriftlig statusrapport istedenfor, se vedlegg.

Vurdering

Saken sees som et ledd i kontrollutvalgets oppfølging av og med revisor.

Statusrapportering regnskapsrevisjon

Meråker kommune

Vi har tatt i bruk ny mal for dokumentasjon av regnskapsrevisjonen, og delvis nye handlinger. Dette har det blitt brukt en del tid på slik at vi sikrer at revisjonen blir utført og dokumentert i tråd med standardene.

Vi har for regnskapsåret 2018 gjennomført attestasjon for mva kompensasjon for 4. terminer. Vi utvider disse kontrollene, slik at alle innkjøp blir revidert samtidig.

Vi er i gang med løpende revisjon av lønnsområdet som utgjør største delen av kostnadene i kommuneregnskapet.

På inntekt/salg har vi som mål å få gjennomført løpende revisjon før årsoppgjøret starter.

Det er i tillegg revidert et prosjektrekskap og et spillemiddelregnskap

Kontrollutvalgets årsplan / møteplan for 2019

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Meråker kommune

Møtedato

21.11.2018

Saknr

35/18

Saksbehandler Paul Ivar Stenstuen**Arkivkode** FE - 033**Arkivsaknr** 18/110 - 7

Kontrollutvalgsssekretariatets innstilling

1. Kontrollutvalget vedtar det fremlagte forslag "*Kontrollutvalgets årsplan for 2019*" for sin virksomhet i 2019.
2. Kontrollutvalget ber rådmannen merke seg kontrollutvalgets møtedatoer.
3. Kontrollutvalgets årsplan oversendes kommunestyret til orientering.

Vedlegg

Årsplan 2019 for kontrollutvalget i Meråker kommune

Saksopplysninger

Forslag til kontrollutvalgets møteplan / årsplan for 2019 følger vedlagt denne saken.

Årsplanen for 2019 samler kontrollutvalgets planer for sin virksomhet og er utarbeidet på et overordnet nivå. Planen inneholder derfor ikke en detaljert beskrivelse av kontrollutvalgets virksomhet. Det legges opp til 5 møter i 2019.

Utkast til årsplan må ses på som en skisse over de aktiviteter kontrollutvalget vil ta for seg i løpet av året.

Det synes både hensiktsmessig og kostnadseffektivt at orienteringer fra administrasjonen i vertskommunen primært gis til kontrollutvalget i vertskommunen. Det legges derfor fortsatt opp til et tett samarbeid med kontrollutvalgene i de samarbeidende kommunene i Værnes regionen.

Vurdering

Kontrollutvalget bør alltid innenfor planen ha rom til å foreta eventuelle nødvendige omprioriteringer. Årsplanen skal ikke vedtas av kommunestyret, men bør sendes kommunestyret til orientering.

Saken legges med dette frem for diskusjon i møte.

Konsek

TRØNDELAG IKS Kontrollutvalgenes sekretariat

Årsplan 2019

For kontrollutvalget i Meråker
kommune

Kontrollutvalgets lovpålagte oppgaver

Kontrollutvalget skal føre løpende tilsyn og kontroll med den kommunale forvaltningen på vegne av kommunestyret, og påse at kommunen har en forsvarlig revisjonsordning.¹ Ifølge kommuneloven skal kontrollutvalget sørge for at følgende oppgaver blir utført:

Regnskapsrevisjon

Dette innebærer å påse at kommunens regnskaper blir betryggende revidert, gi en uttalelse om kommunens årsregnskap og sørge for at revisors og kommunestyrets påpekninger til årsregnskapet blir fulgt opp av administrasjonen.

Forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget skal sørge for at det gjennomføres forvaltningsrevisjoner i kommunen. Forvaltningsrevisjon er systematiske vurderinger av kommunens økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak og forutsetninger. Kontrollutvalget skal utarbeide en plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon. Planen er en prioritering av områder som skal revideres, basert på en analyse av risiko og vesentlighet, og vedtas i kommunestyret. Kontrollutvalget bestiller forvaltningsrevisjon i dialog med revisor og rapporterer resultatene tilbake til kommunestyret. Videre skal kontrollutvalget se til at administrasjonen følger opp merknader som er gitt i rapporter fra forvaltningsrevisjoner.

Selskapskontroll

Det er kontrollutvalgets ansvar å føre kontroll med forvaltningen av kommunens interesser i selskaper gjennom selskapskontroll. Kontrollutvalget skal utarbeide en plan for gjennomføring av selskapskontroll, som er basert på en overordnet analyse av ulike risikoforhold i eierskapet. Planen vedtas i kommunestyret. Kontrollutvalget rapporterer resultatene av selskapskontrollen til kommunestyret.

Undersøkelser

Kontrollutvalget kan enten på eget initiativ, eller etter vedtak i kommunestyret bestille undersøkelser av kommunens virksomhet.

Kontrollutvalgets årsrapport og budsjettforslag

Kontrollutvalget sender hvert år rapport til kommunestyret. Utvalget utarbeider forslag til årsbudsjett for kontroll- og tilsynsarbeidet i kommunen, og sender dette til kommunestyret med en anbefaling om vedtak.

Andre oppgaver

Kontrollutvalget kan ta opp et hvert forhold ved kommunens virksomhet så lenge det kan defineres som kontroll eller tilsyn, men skal ikke overprøve politiske prioriteringer som er foretatt av kommunens folkevalgte organer.²

Kontakten med kommunestyret

Kontrollutvalget skal arbeide for å få en best mulig kommunikasjon med kommunestyret, både gjennom sakene utvalget oversender og ved ev. orienteringer om utvalgets virksomhet.

Virksomhetsesøk

For å ha god kjennskap til og kunne føre tilsyn med kommunens virksomhet, er det viktig at kontrollutvalget besøker ulike avdelinger, institusjoner og kommunale selskap. Det er opp til utvalget å bestemme hvor ofte de ønsker å gjennomføre virksomhetsbesøk.

¹ kommuneloven § 77, 1. ledd og forskrift om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner, § 4, 1. ledd

² *Kontrollutvalgsboken*. Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Henvendelser fra publikum

Alle skriftlige henvendelser som kommer inn til kontrollutvalget blir vurdert. Hvis saken er innenfor utvalgets virkeområde tas den til behandling i utvalget.

Oppfølging av saker

For å kunne følge opp tidligere saker, vil utvalget en gang i året få lagt fram en slik status.

Utvalgets faglige oppdatering

Medlemmene i kontrollutvalget får årlig mulighet til å delta på kurs og konferanser som arrangeres både lokalt og nasjonalt.

Spesielle utfordringer og prioriteringer for utvalget

Det legges opp til at dette punktet blir diskutert og fylles ut i møtet.

Møteplan for kontrollutvalget

Aktiviteter/saker	13. feb	8. mai	12. jun	18. sep	6. nov
Orientering fra rådmannen	X	X	X	X	X
Årsmelding for kontrollutvalget	X				
Årsregnskap og årsberetning		X			
Bestilling av forvaltningsrevisjon/ selskapskontroll					
Prosjektplan for forvaltningsrevisjon/ selskapskontroll					
Rapport fra forvaltningsrevisjon/ selskapskontroll					
Revisjonsberetning		X			
Revisjonsstrategi				X	
Tilbakemelding etter årsrevisjon				X	
Budsjett for kontrollutvalget				X	
Virksomhetsbesøk					

Eventuelt

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Meråker kommune

Møtedato

21.11.2018

Saknr

36/18

Saksbehandler Paul Ivar Stenstuen**Arkivkode** FE - 033, TI - &17**Arkivsaknr** 18/492 - 2**Saksutredning**

Det fattes ikke vedtak under eventuelt. Dersom utvalget ønsker å fatte et vedtak knyttet til et tema som tas opp, må egen sak om dette settes på sakslisten.

Godkjenning av møteprotokoll

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Meråker kommune

Møtedato

21.11.2018

Saknr

37/18

Saksbehandler Paul Ivar Stenstuen

Arkivkode FE - 033, TI - &17

Arkivsaknr 18/492 - 3

Kontrollutvalgssekretariatets innstilling

Protokollen fra dagens møte godkjennes.

Saksutredning

Protokollen fra dagens møte vil bli opplest for godkjenning i møtet.